

Kunnskapsgrunnlag for vurdering av kommuneplanen valgperioden 2024-2027

Nordkapp kommune

Datert 12.03.2024

Kommunal planstrategi med planprogram for samfunnsdelen

Innholdsfortegnelse

1.	Innledning	2
1.1.	Gjeldende samfunnsdel	2
2.	Nasjonale forventninger til planleggingen	4
3.	Overordnede regionale samarbeid og føringer	5
3.1.	Regionale føringer	5
3.2.	Bygdeveksttalen	5
3.3.	Interkommunalt samarbeid	6
4.	Situasjon og utviklingstrekk for Nordkapp	8
5.	Samfunnstema	9
5.1.	Befolkningsutvikling	9
5.2.	Bolig	16
5.3.	Næringsliv, sysselsetting og arbeidsplasser	18
5.4.	Utdanning og kompetanse	21
5.5.	Folkehelse	23
5.6.	Arealbruk	26
5.7.	Klima, natur og miljø	29
6.	Kommunens tjenesteyting, beredskap og økonomi	32
6.1.	Helse, rehabilitering og omsorg	32
6.2.	Oppvekst, velferd og kultur	34
6.3.	Næring	37
6.4.	Teknisk infrastruktur	39
6.5.	Kommuneøkonomi	41
6.6.	Samfunnssikkerhet og helhetlig ROS	41
7.	Videre prosess	43

1. Innledning

Et nytt kommunestyre skal tidlig i valgperioden ta stilling til om det skal gjøres endringer i kommuneplanen på bakgrunn av nasjonale og regionale føringer, kommunens situasjon og utviklingstrekk og det nye kommunestyrets politikk. Dette kunnskapsgrunnlaget er en sammenstilling av kommunens situasjon og utviklingstrekk, både for Nordkapp som samfunn og for kommunens tjenesteyting og beredskap. Kunnskapsgrunnlaget legges til grunn for vurdering av endringer i kommuneplanens samfunnsdel, og vil også kunne ha nytte i annet planarbeid i kommunen.

Samfunnsdelen til Nordkapp kommune er fra 2014. Det nye kommunestyret skal ut fra kommunens situasjon og utviklingstrekk i dag og det nye kommunestyrets politikk, ta stilling til behovet for endringer i samfunnsdelen. Det betyr at samfunnsdelen knyttes tettere til den politikken et nytt kommunestyre ønsker å føre og oppfølgingen av den. Kommuneplanens arealdel bygger på føringer i samfunnsdelen og revideres etter behov. Gjeldende arealdel er fra 2016 og er under revisjon.

1.1. Gjeldende samfunnsdel

Nordkapp kommune har som overordnet mål i gjeldende samfunnsdel å benytte sine sterke tradisjoner og naturlige forutsetninger til å utvikle Nordkapp til et kraftsenter for nordområdene. Gjeldende samfunnsdel har gode målsettinger som har gitt retning for kommunens arbeid, men den har ikke en handlingsdel som er koblet til eller som utgjør handlingsdelen til kommuneplanen. Det er definert fem satsingsområder i den gjeldende samfunnsdelen:

- Utvikling og vekst
- Levekår for unge og eldre
- Bærekraftig arealforvaltning
- Petroleumsvirksomhet
- Kommuneorganisasjonens evne til å håndtere dagens og fremtidige utfordringer

Satsingsområder og mål i gjeldende samfunnsdel:

Utvikling og vekst	
Mål 1	Nordkapp skal ha en entrepenørkultur
Mål 2	Det skal settes ekstra fokus på samferdselsprosjekter og nasjonal transportplan
Mål 3	Nordkapp kommune skal være en tilrettelegger for næringslivet
Mål 4	Nordkapp kommune vil ha økt verdiskaping
Levekår for unge og eldre	
Mål 1	Nordkapp vil ha trygge og gode oppvekstmiljø og legge til rette for optimale betingelser for læring, lek og opplevelser
Mål 2	Ivareta innbyggernes verdighet og trygghet med kvalitativt gode tjenester
Mål 3	Sørge for et allsidig og mangfoldig kulturtilbud med lav terskel og bred deltagelse
Bærekraftig arealforvaltning	
Mål 1	Innbyggernes trygghet og samfunnssikkerhet skal prege arealplanen
Mål 2	Arealplanen skal legge til rette for økt fysisk aktivitet
Mål 3	Kommunen skal utvikle boligområder
Mål 4	Kommunen skal kunne tilby egnede områder for fritidsboliger
Mål 5	Kommunen skal utvikle by og tettsteder
Mål 6	Det skal utvikles områder for næring og industri
Petroleumsvirksomhet	
Mål 1	Nordkapp kommune skal stå sentralt i en bærekraftig utvikling av nordområdene
Kommuneorganisasjonens evne til å håndtere dagens og fremtidige utfordringer	
Mål 1	Nordkapp kommune skal ha fokus på tjenesteutvikling
Mål 2	Nordkapp kommune skal være aktiv i kvalitetsutvikling og virksomhetsstyring
Mål 3	Nordkapp kommune skal være i stand til å ivareta samfunnssikkerheten
Mål 4	Nordkapp kommune skal være i stand til å ivareta samfunnssikkerheten

2. Nasjonale forventninger til planleggingen

Nye nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging blir vedtatt ved kongelig resolusjon hvert valgår, og skal legges til grunn for planleggingen i fylkeskommuner og kommuner den kommende valgperioden.

I de nye forventningene peker regjeringen på at Norge har gode forutsetninger for å nå mange av bærekraftsmålene innen 2030. Vi har likevel utfordringer med å nå målene om reduserte klimagassutslipp, ansvarlig forbruk, ressursbruk, bevaring av naturmangfold og mindre ulikhet. Planleggingen skal bidra til å fremme bærekraftig utvikling. I forventningene vektlegges:

Trygge og inkluderende lokalsamfunn

- Levende byer, tettsteder og bygder
- Nok og varierte boliger
- Gode fysiske rammer for hverdagslivet
- Natur- og kulturmiljø som ressurs
- Bedre levekår og folkehelse

Velferd og bærekraftig verdiskaping

- Legge til rette for grønne industrinæring
- Tilgang på kompetanse, arbeidskraft og gode tjenester
- God infrastruktur som grunnlag for verdiskaping
- Tilrettelegging for natur- og kulturbasert reiseliv
- Verdiskaping i en sirkulær økonomi

Klima, natur og miljø for fremtiden

- Helhetlig planlegging for å nå klima- og miljømålene
- Forebygge klimagassutslipp og sikre mulighetene for karbonopptak
- Bevare naturmangfold, friluftslivsinteresser og kulturmiljø
- Rene og rike vann og vassdrag

Samfunnssikkerhet og beredskap

- Naturfarer og klimatilpasning
- Forsvarets arealbehov
- Vern av dyrka jord
- Rent og trygt drikkevann
- Risiko- og sårbarhetsanalyser som grunnlag for bedre planer

3. Overordnede regionale samarbeid og føringer

3.1. Regionale føringer

Ny regional planstrategi for Finnmark er under arbeid. Fylkeskommunen har utarbeidet et kunnskapsgrunnlag for planstrategien som skal legges til grunn. Følgende områder er pekt ut som viktige satsinger for arbeidet:

- Bærekraft
- Beredskap
- Befolkning.

Regional plan for klimaomstilling er også under arbeid. Formålet med klimaomstillingsplanen er å forbedre fylkets kapasitet til å takle klimaendringene og hjelpe innbyggerne og samfunnet i Finnmark til bedre forståelse, forberedelse og håndtering av klimarisiko. Klimaomstillingsplanen skal bidra til å fremskynde overgangen til et motstandsdyktig lavutslippssamfunn gjennom løsninger som reduserer klimagassutslipp, som tar hensyn til klimatilpasning, bevarer naturmangfold og som samtidig legger til rette for livskraftige samfunn. På bakgrunn av planens formål er følgende tema viktige fokusområder i planarbeidet:

- Redusere klimagassutslipp
- Klimatilpasning
- Bevare naturmangfold

3.2. Bygdevekstavtalen

Målet med bygdevekstavtaler er å bidra til bosetting, tilgang på kompetent arbeidskraft og fremtidsrettet næringsutvikling i de minst sentrale deler av Distrikts-Norge.

Målgruppen for ordningen er de minst sentrale distriktskommunene. Departementet har oppfordret til samarbeid mellom kommuner. Fem pilotområder ble høsten 2022 etter søknad valgt ut til å prøve ut bygdevekstavtaler som nytt distriktpolitisk virkemiddel.

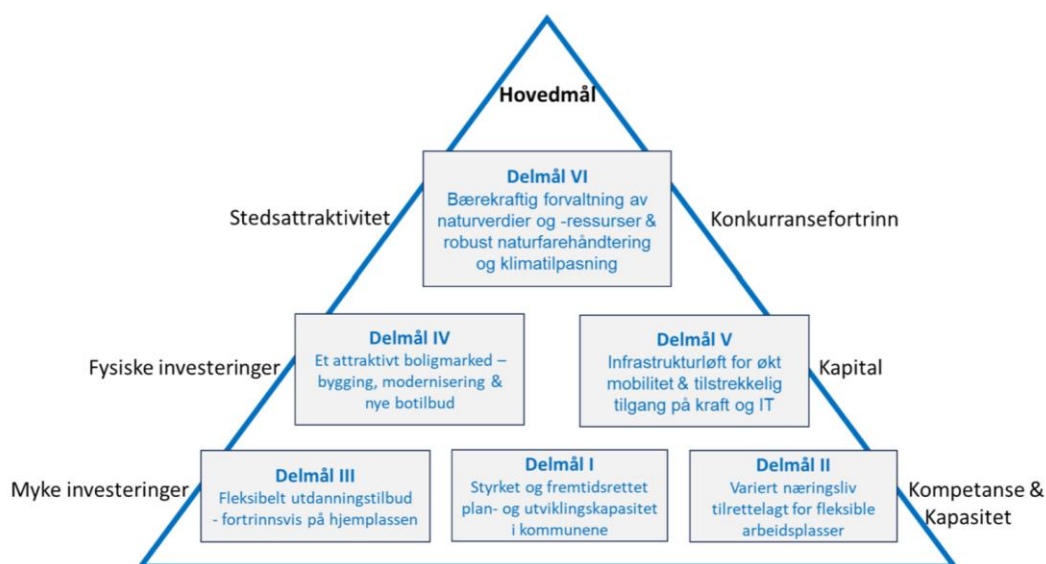
Kommunene i Midt-Finnmark er blant Finnmarks og landets mest sårbare generalistkommuner, både som tjenesteprodusenter og som tilretteleggere for verdiskapning og sysselsetting. Kommunene har status som ufrivillige små ut fra ekstreme reiseavstander, som stiller krav til utvikling av særskilte løsninger. Kommunene preges samtidig av store muligheter for næringsutvikling og større bidrag til regional og nasjonal verdiskapning, bl.a. knyttet til fornybar energiproduksjon, ny industri, fiskeri og sjømatnæringen, reiseliv og økte investeringer i forsvaret.

Hovedmålet er:

Utvikling av midt- Finnmark som en attraktiv region der fire selvstendige kommuner samarbeider om en bærekraftig forvaltning av natur og kulturverdier som kommer innbyggerne og lokalsamfunnene til gode.

Til sammen er det utarbeidet seks delmål som underbygger hovedmål med inngåelse av bygdevekstavtale med staten. Tre delmål sikter mot myke investeringer som skal styrke kompetanse og kapasitet. To delmål gjelder fysiske investeringer som skal redusere konkrete utfordringer knyttet til boligmarkedet og store avstander. Det siste delmålet retter seg mot bærekraft og robusthet slik at forvaltningen av de

Figur 3-1 Seks delmål skal sammen underbygge pilotens hovedmål om utvikling av Midt- Finnmark som en attraktiv region.

3.3. Interkommunalt samarbeid

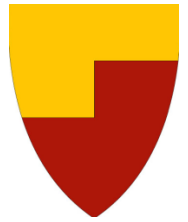
Interkommunalt samarbeid er viktig for Nordkapp kommune da det kan bidra til å løse felles oppgaver eller utfordringer på en mer effektiv og kvalitetsmessig god måte. Det kan også styrke kommunens innflytelse og samhandling med statlige og regionale myndigheter og samtidig være et virkemiddel for å møte eldrebølge og befolkningsnedgang. Nordkapp kommune har blant annet interkommunalt samarbeid med nabokommunene Porsanger, Måsøy og Kvalsund om ulike tjenester som helse, brann, renovasjon, barnevern og kultur.

Kommunebildet 2023 for Nordkapp utarbeidet av statsforvalteren viser en oversikt over interkommunalt samarbeid for Nordkapp.

Registrerte samarbeidsordninger Nordkapp	
Felles skogbrukssjef Finnmark- Kvænangen	Vardø, Vadsø, Hammerfest, Kautokeino, Alta, Loppa, Hasvik, Måsøy, Nordkapp, Porsanger, Karasjok, Lebesby, Gamvik, Berlevåg, Tana, Nesseby, Båtsfjord, Sør- Varanger, Kvænangen
110- sentralen for Finnmark	Vardø, Vadsø, Hammerfest, Kautokeino, Alta, Loppa, Hasvik, Måsøy, Nordkapp, Porsanger, Karasjok, Lebesby, Gamvik, Berlevåg, Tana, Nesseby, Båtsfjord, Sør- Varanger.
IKA Finnmark IKS	Vardø, Vadsø, Hammerfest, Kautokeino, Alta, Loppa, Hasvik, Måsøy, Nordkapp, Porsanger, Karasjok, Lebesby, Gamvik, Berlevåg, Tana, Nesseby, Båtsfjord, Sør- Varanger.
Finnmark friluftsråd	Vardø, Vadsø, Hammerfest, Kautokeino, Alta, Loppa, Måsøy, Nordkapp, Porsanger, Karasjok, Lebesby, Gamvik, Berlevåg, Tana, Nesseby, Båtsfjord, Sør- Varanger.
Vest- Finnmark kommunerevisjon	Hammerfest, Alta, Loppa, Hasvik, Måsøy, Nordkapp, Porsanger, Kautokeino, Karasjok Tana, Nesseby, Båtsfjord, Vadsø, Sør- Varanger.
Kontrollutvalgssekretariatet i vest- Finnmark IKS (KUSEK)	Hammerfest, Alta, Loppa, Hasvik, Måsøy, Nordkapp, Porsanger, Kautokeino, Karasjok
Krisesenteret Hammerfest	Måsøy, Nordkapp, Hasvik, Berlevåg, Gamvik, Porsanger, Hammerfest
Vest- Finnmark regionråd	Hammerfest, Alta, Loppa, Hasvik, Måsøy, Nordkapp
Finnmark miljøtjeneste AS	Porsanger, Lebesby, Gamvik, Karasjok, Nordkapp, Måsøy
RSK- vest Finnmark	Hammerfest, Alta, Loppa, Hasvik, Måsøy, Nordkapp
IUA mist Finnmark	Gamvik, Karasjok, Lebesby, Nordkapp, Porsanger
Museene for kystkultur og gjenreising IKS	Hammerfest, Nordkapp, Måsøy, Gamvik, Berlevåg
Veterinærvaktområde Porsanger og Nordkapp	Porsanger, Nordkapp, Lebesby, Gamvik
Nordkappregionene havn IKS	Nordkapp, Lebesby, Porsanger
Repvåg Kraftlag SA	Nordkapp, Måsøy, Porsanger
Feiing Gamvik- Nordkapp	Gamvik, Nordkapp
Visit Nordkapp AS	Nordkapp, Lebesby, Porsanger
PPT Midtfinnmark-samarbeidet	Nordkapp, Porsanger, Lebesby, Gamvik

Figur 3-2 Interkommunalt samarbeid per 1.1.2024

4. Situasjon og utviklingstrekk for Nordkapp

I kapittel 5 er det gitt en kortfattet oversikt over kommunens situasjon og viktige utviklingstrekk for kommunens som samfunn og tjenesteyter. Hensikten er å gi et grunnlag for de overordnede diskusjonene i kommunestyret om behovet for endringer i kommuneplanens samfunnsdel med eventuelle arealstrategier som føringer for slutføring av arbeidet med arealdelen.

Oversikten omfatter:

Nordkapp som samfunn

- Befolkningsutvikling
- Folkehelse
- Næringsliv, arbeidsplasser og sysselsetting
- Boligutvikling og boligbehov
- Hva arealer i Nordkapp brukes til
- Energi, klima og miljø

Kommunens tjenesteyting, beredskap og økonomi

- Helse, rehabilitering og omsorg
- Oppvekst, velferd og kultur
- Tekniske tjenester
- Kommuneøkonomi
- Samfunnssikkerhet

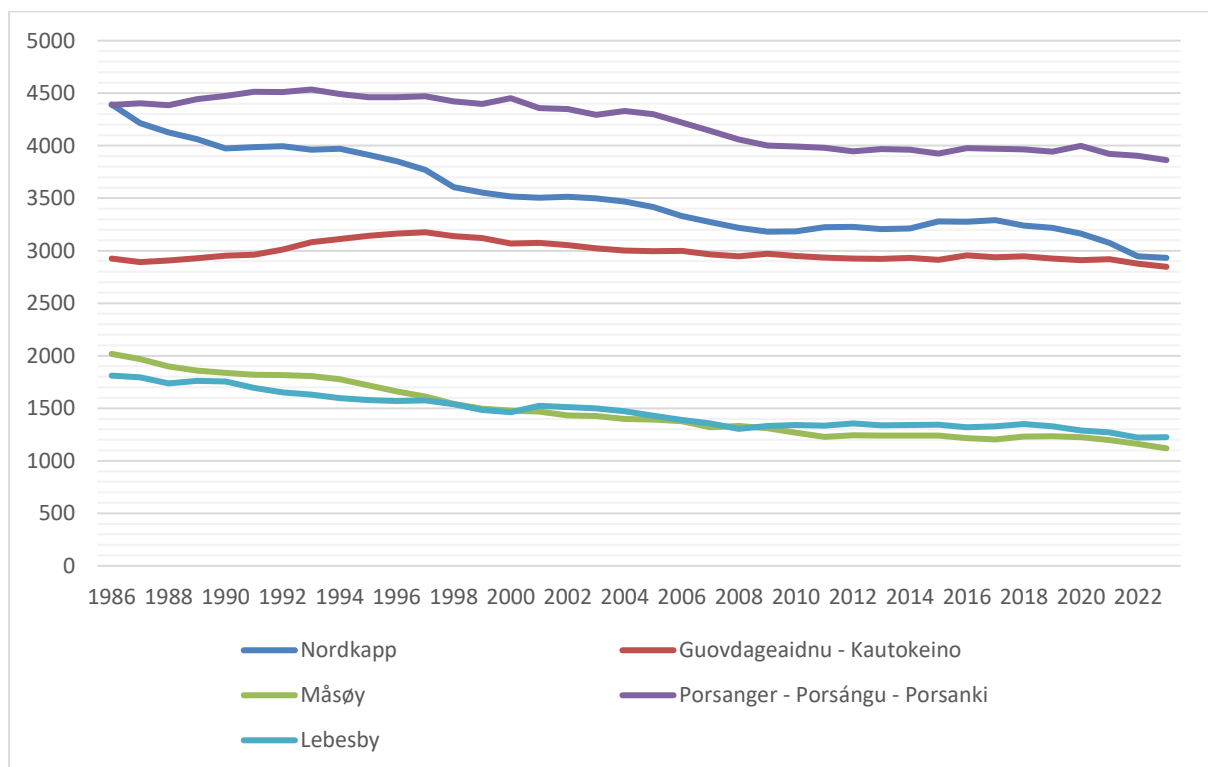
5. Samfunnstema

5.1. Befolkningsutvikling

Det bor om lag 2.900 personer i Nordkapp kommune i dag. Som Figur 5-1 viser, opplevde Nordkapp kommune fra midten av 80-tallet fram til cirka 2010 en nedgang i folketall, deretter en viss vekst fram til 2016. Siden 2016 har folketallet igjen gått ned. Figuren nedenfor viser at nabokommunene har opplevd lignende trender.

Nabokommune Porsanger, som hadde lignende folketall som Nordkapp midt på 80-årene, har opplevd en mindre markant nedgang i befolkningen enn Nordkapp siden. Kautokeino har opplevd svake svingninger i folketall på rundt ca. 3.000 personer i hele perioden og har per i dag et lignende folketall som i Nordkapp.

Nedgangen i befolkningen i Nordkapp har vært på om lag 17 prosent (ca. 580 personer) siden 2000. Folketallet i Finnmark samlet sett er omtrent det samme i dag som i året 2000, til sammenligning.

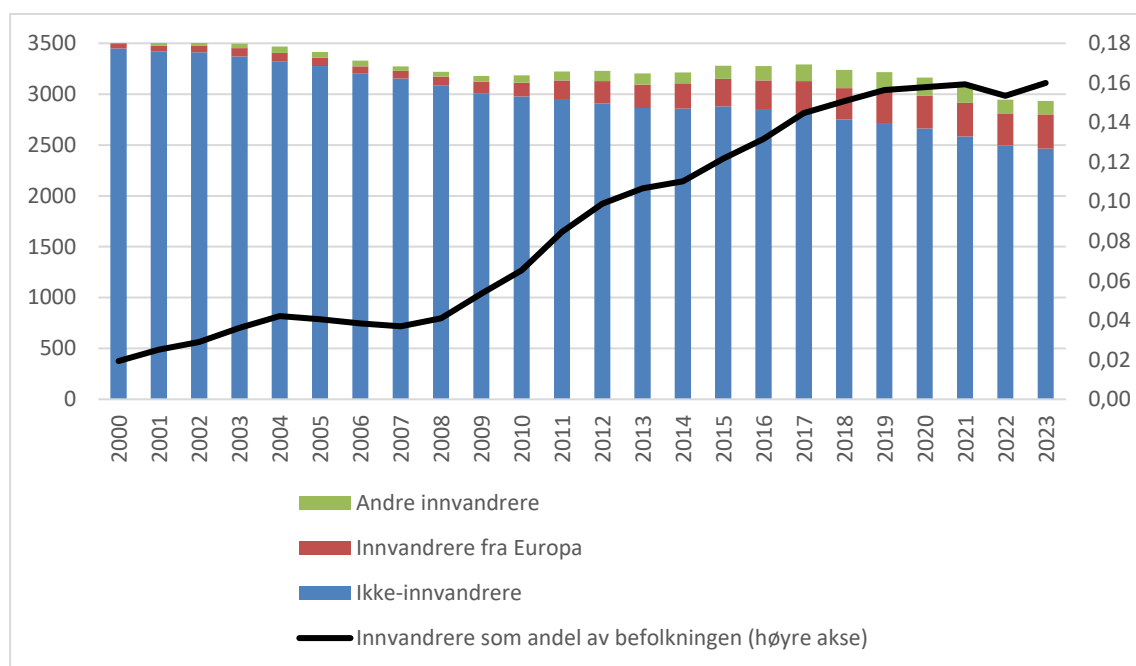

Figur 5-1 Befolkningsutvikling per 1.januar i perioden 1986-2023. Kilde SSB: tabell 07459

I perioden 2005- 2015 har Norge i all hovedsak opplevd økonomisk vekst, og med få arbeidsledige var etterspørselen etter arbeidskraft stor i mesteparten av perioden.

Perioden med befolkningsvekst i Nordkapp er sammenfallende med en periode med svært høy innvandringsdrevet befolkningsvekst i hele landet¹. Figur 5-2 viser også at perioden med vekst i befolkningen samsvarte med perioden da andel innvandrere i Nordkapp økte markant. Andel innvandrere i Nordkapp ligger for øvrig nå på omtrent samme nivå som for hele landet, ca. 15-16 prosent.

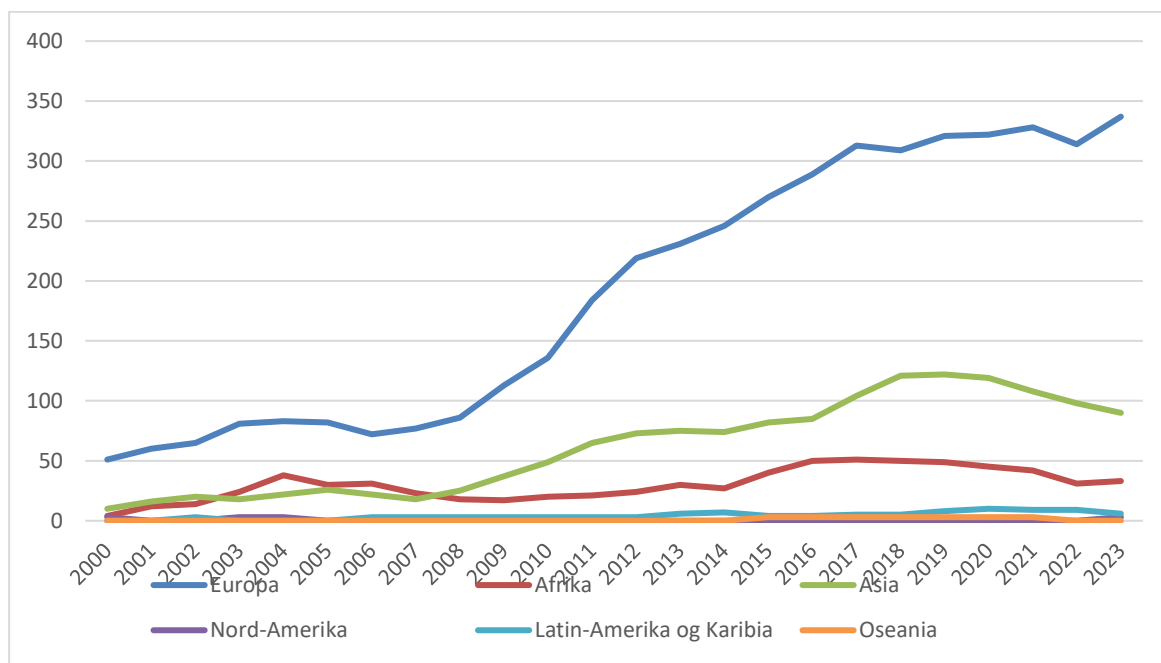

Figur 5-2 Innvandrere og resten av befolkningen i to hovedkategorier etter landbakgrunn samt andel innvandrere i befolkningen i Nordkapp. 2000-2023

Kilde: SSB Statistikkbanktabell 07110: Innvandrere, etter region, år, statistikkvariabel og landbakgrunn

Figuren nedenfor viser utviklingen i antall innvandrere i Nordkapp etter landbakgrunn. Den største økningen har skjedd blant innvandrere fra Europa, og disse kommer særlig fra de nye EØS-landene i Øst-Europa. Antall innvandrere fra asiatiske land har imidlertid også økt betraktelig.

¹ Se for eksempel Figur 1.4 i Tømmerås, A.M. og Thomas, M.J. (2022) Nasjonale befolkningsframskrivninger 2022, SSB-rapport 2022/29.

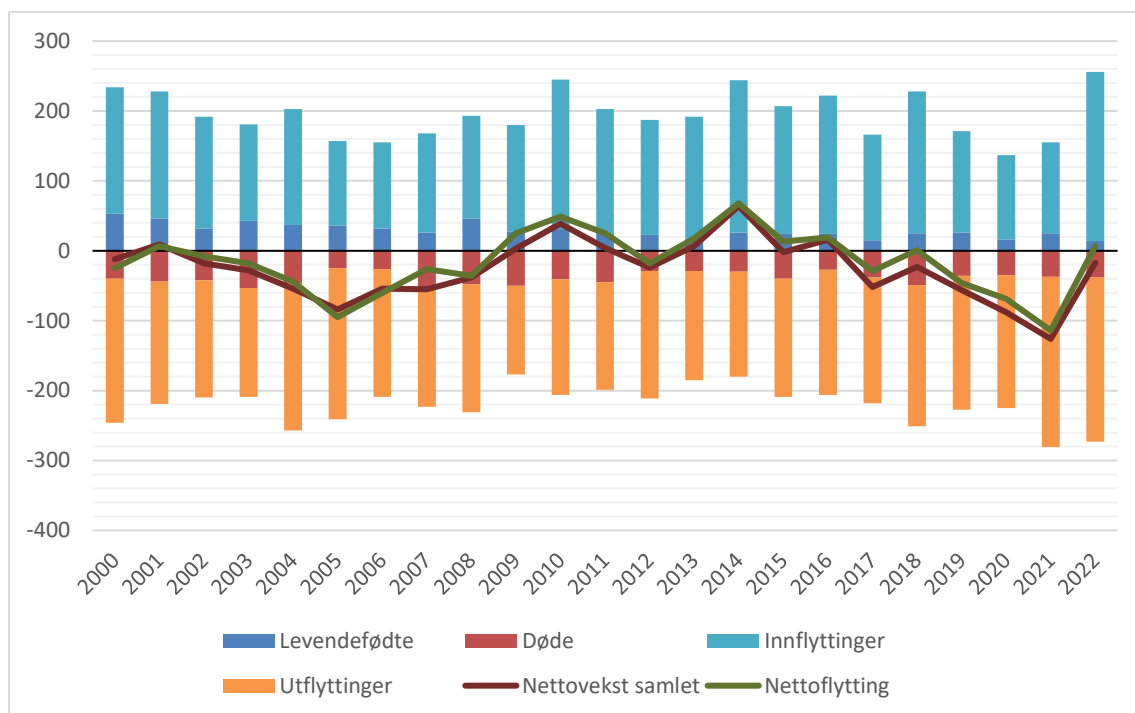

Figur 5-3 Antall innvandrere i Nordkapp etter landbakgrunn. 2000-2023

Kilde: SSB Statistikkbanktabell 07110: Innvandrere, etter region, år, statistikkvariabel og landbakgrunn

Figur 5-4 viser gir en oversikt av endringene i folketall i døde, fødte, inn- og utflytting for Nordkapp. Fødselsoverskudd er forskjellen mellom antall fødte og antall døde. Dette har hovedsakelig vært negativt siden 2000 i Nordkapp.

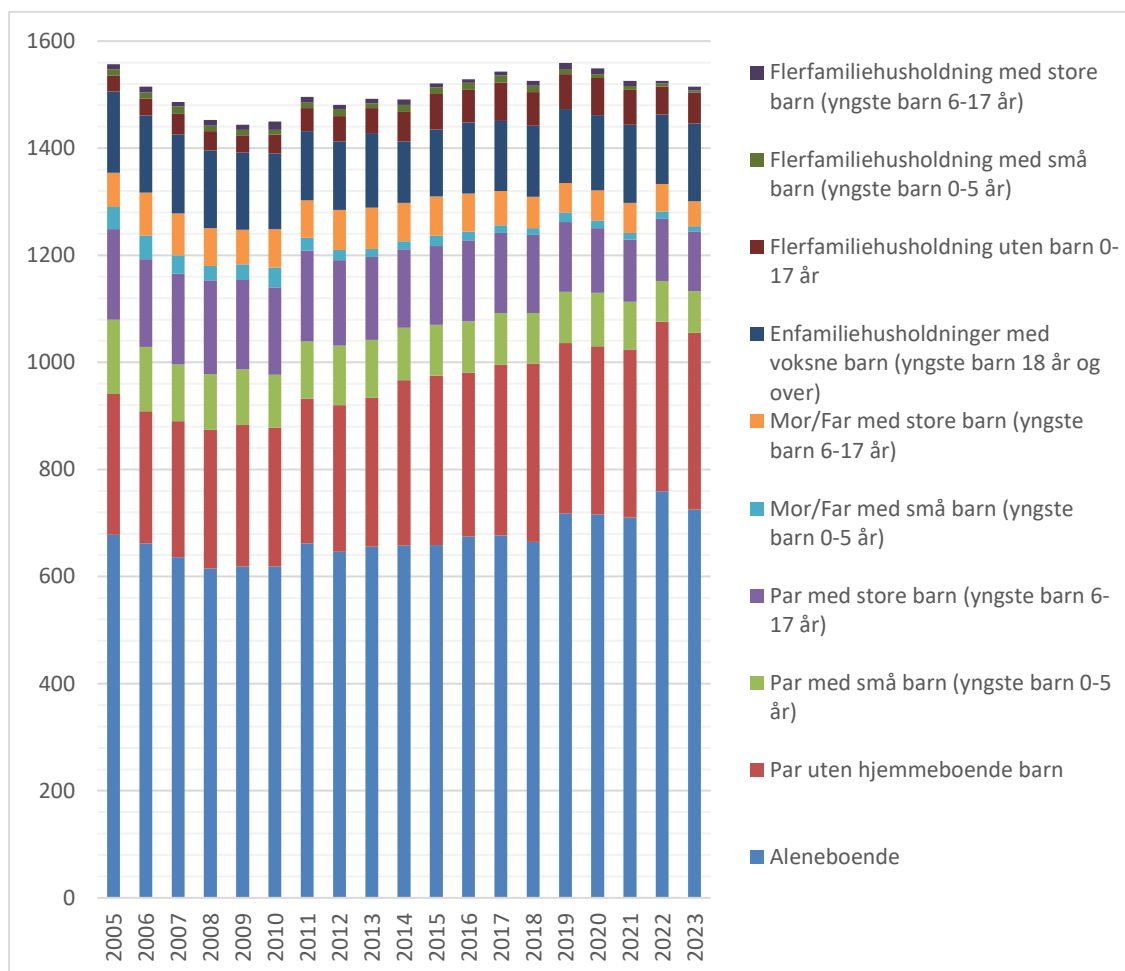
Figur 5-4 viser også at Nordkapp opplever et visst omfang av både inn- og utflytting hvert år, tilsvarende 3-6 prosent av befolkningen i hver kategori (hvh. inn- og utflytting). Nettoflytting refererer til forskjellen mellom antallet personer som flytter inn i kommunen og antallet personer som flytter ut. Et positivt tall indikerer at det er flere mennesker som flytter inn enn ut, mens et negativt tall indikerer at det er flere mennesker som flytter ut enn inn. Statistikken viser variasjon i nettoflyttingen fra år til år for Nordkapp, men med unntak av perioden 2010-2015 har nettoflyttingen vært negativ i dette århundret.

Figur 5-4. Dekomponering av befolkningsendringer i Nordkapp kommuner. 2000-2022.

Kilde: SSB, statistikkbanktabell 06913: Befolkning og endringer, etter år, statistikkvariabel og region

Figur 5-5 viser utviklingen i antall husholdninger i Nordkapp siden 2005. Det var en viss oppgang i antall husholdninger i perioden fra ca. 2010 til 2018 og den samsvarer med perioden hvor det var en svak vekst i folketall i Nordkapp, se også Figur 5-1. Figuren viser at det har vært en klar økning i aleneboende og par uten barn de siste 15 årene i Nordkapp, og en nedgang i par med barn.

Figur 5-5. Sammensetningen av husholdninger i Nordkapp kommune 2005-2023.

Kilde: SSB Statistikkbanktabell: 06070: Privathusholdninger, etter statistikkvariabel, region, husholdningstype og år.

Siden 2005 har antall personer per husholdning i Nordkapp sunket fra rundt 2,2 til under 2 (1,94). Nedgangen har vært særlig sterk de siste fem årene.

På oppdrag fra Husbanken anslo Asplan Viak en (teoretisk) boligreserve på grunnkrets nivå i hele landet i 2022 og 2023 (per 1.januar). Boligreserve ble beregnet som antall boliger (ifølge matrikkel) minus antall husholdninger (etter data levert fra SSB). Da reservene ble beregnet på grunnkrets nivå kan det brukes for å gi en pekepinn på hvor i kommunen det kan være ledige boliger.

Analysen anslo at (den teoretiske) boligreserven i Nordkapp kommune utgjør om lag 20 prosent av alle boliger i Nordkapp eller om lag 400 boliger. Dette er en høy andel, men ikke uvanlig for distriktskommuner. For hele landet er boligreserven beregnet å være om lag 5 prosent, men det finnes store geografiske forskjeller. I de store byene og de mest sentrale kommunene observeres det ofte en negativ boligreserve, dvs. det er flere husholdninger som er registrert bosatt der enn boliger som er registrert i matrikkelen.

Boligreserven i nabokommunene til Nordkapp ligger også rundt 20 prosent av samlet boligmassen i de kommunene. To tredeler av den teoretiske boligreserven som er anslått for Nordkapp ligger i et tettsted (Honningsvåg eller Nordvågen).

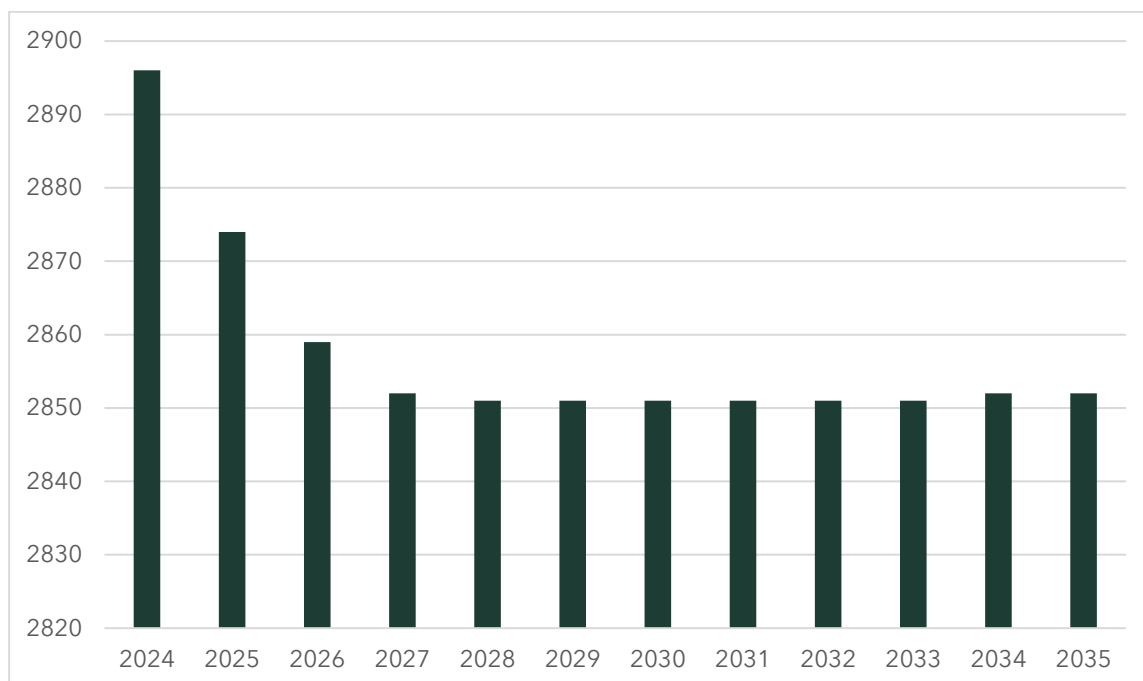
Prognoser for folketallsutvikling framover.

Utviklingen i befolkningen endres i hovedsak av tre forhold:

- Forholdet mellom antall fødte og døde (fødselsoverskudd/fødselsunderskudd)
- Forholdet mellom antallet som flytter inn og ut (nettoflytting)
- Forholdet mellom innvandring og utvandring til andre land (nettoinnvandring)

Lavere innvandring, synkende fruktbarhet og en sentraliserende flytting gir nedgang generelt i distriktskommunene. De første årene frem mot 2027 viser framskrivingene en relativt kraftig nedgang i Nordkapp, dette skyldes at det er en stor økning i antall eldre over 80 år. Det har vært ventet en ytterligere debatt om befolkningsnedgang, men hovedalternativet viser derimot en stabil befolkningsframskriving i distriktskommuner frem mot 2040 for kommuner i sentralitetsklasse 5 og 6. Årsakene til dette er flere stabiliserende krefter, blant annet at færre unge i distriktene gir lavere utflytting, det vil fortsatt være en liten andel unge som flytter fra byene til distriktene, kraftig vekst i eldre gir i seg selv en større befolkning og det vil komme noen innvandrere som i seg selv utvandrer i liten grad². Drivkreftene for videre sentralisering er imidlertid så sterke at stabiliseringen ikke vil kunne skje av seg selv. Figur 6-6 viser hovedalternativet for framskrevet befolkning for Nordkapp. Hovedalternativet skiller seg ikke nevneverdig fra lav og høyalternativet.

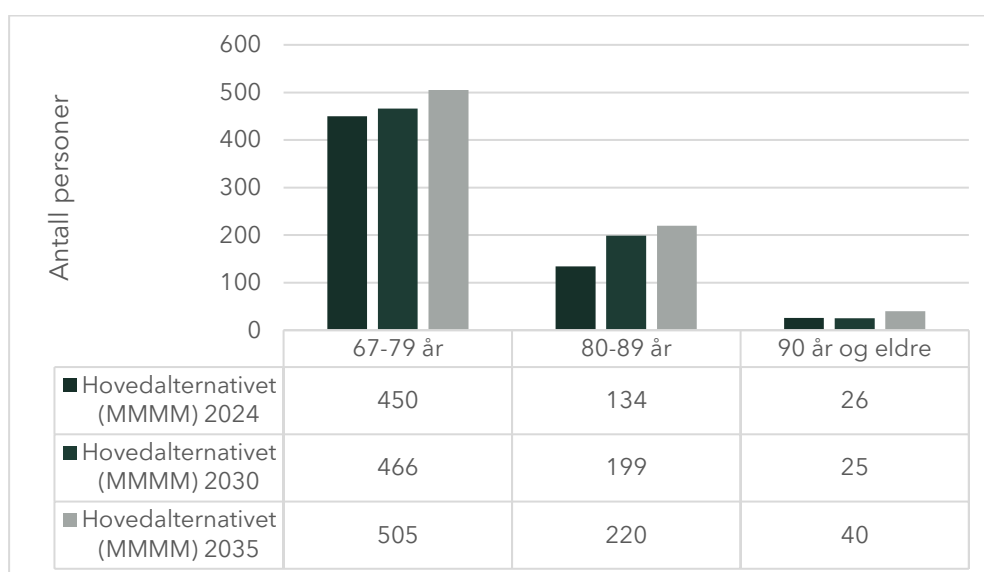
² NOU 2020:15- Det handler om Norge, utredning om konsekvenser av demografiutfordringer i distriktene

Figur 5-6 Framskrevet befolkning, hovedalternativet (MMMM), Kilde: SSS, tabell 13600.

Antall eldre over 80 år

Antall eldre over 80 år har hatt en stor økning siden 2002 og denne økningen vil fortsette videre og forsterkes de kommende årene. Dette har mye å si for kommunens forpliktelser innen helse- og omsorgstjenestene. Økningen i antall eldre handler om at det ble født mange personer i årene etter krigen som nå passerer 80 år. I tillegg er det færre som dør før fylte åtte år sammenlignet med tidligere. Dette skyldes bedre folkehelse og bedre behandling og forebygging av sykdom. (Kilde SSB Kommunefakta)

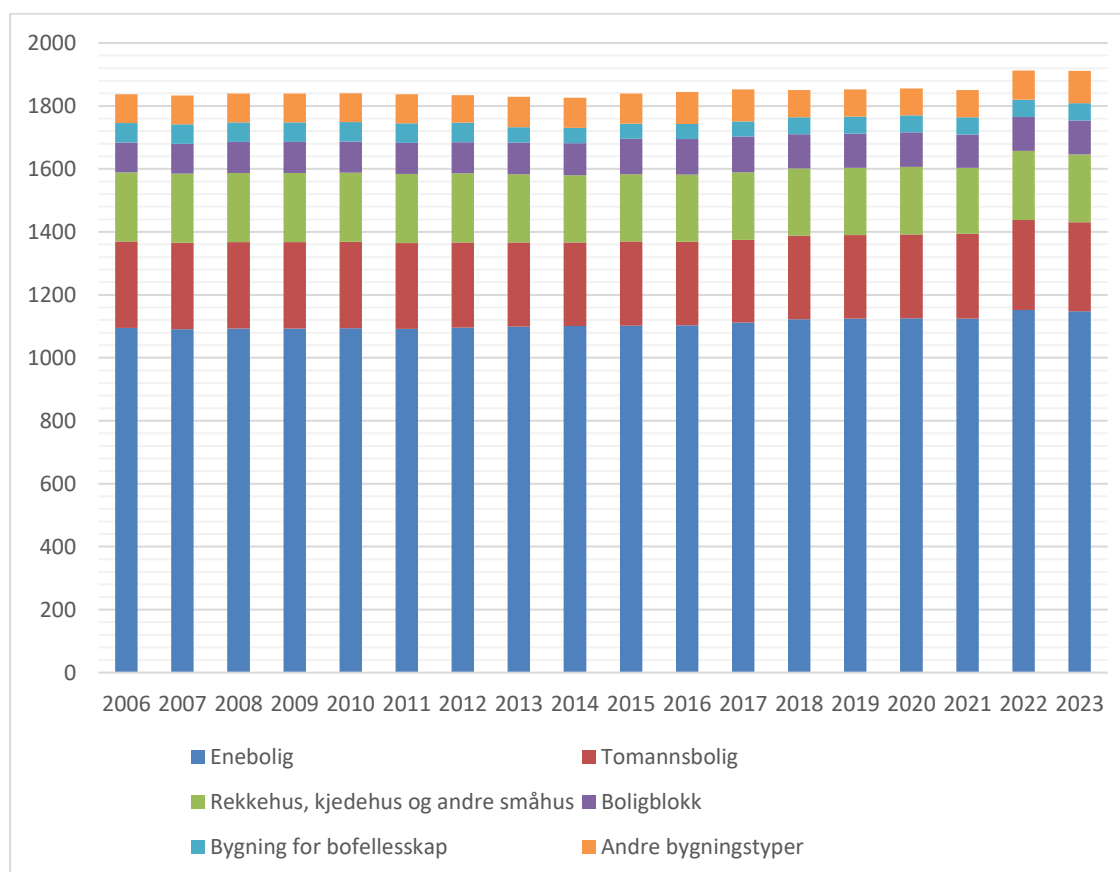
Figur 5-7 Framskrivning av folkemengde over 67 år i perioden 2024-2035. Kilde: SSB, tabell 13600

Ifølge SSBs hovedalternativ vil Nordkapp kommune ha en økning av eldre i aldersgruppen 67-79 år på 55 personer i perioden 2024-2035. Tilsvarende vil det være en økning på 86 personer i aldersgruppen 80-89 år og 24 personer i aldersgruppen 90 år og eldre. Dette samtidig som befolkningen generelt vil ha en nedgang på 44 personer.

5.2. Bolig

Et godt sted å bo er en viktig forutsetning for integrering og deltakelse i samfunnet. Bolig utgjør sammen med helse og arbeid, de tre grunnleggende elementene i velferdssamfunnet. En god bolig er grunnlaget for en anstendig menneskelig tilværelse, og vil ofte være avgjørende for innbyggernes psykiske og fysiske helse og deltakelse i arbeidslivet. Dette tydeliggjør boligens sentrale plass i velferdspolitikken.

Figur 5-8. Boligsammensetning i Nordkapp kommune. 2006-2023

Kilde: SSB Statistiskbanktabell 06265: Boliger, etter statistikkvariabel, region, bygningstype og år

I distriktene og i Nordkapp er det ofte en ensidig boligmasse med lite variasjon. Dette kommer blant annet av at forholdene i distriktene er annerledes enn i byene. Det er forbundet med stor risiko å bygge hus i distriktene, det er vanskelig å få lån til bygging uten stor egenkapital. Det er for stor differanse mellom byggekostnader og salgspris, og nybyggstatistikken viser at det er en risiko man i liten grad er villig til å ta. Mange eldre

sitter i store boliger med ønske om å flytte til mindre leilighet. Men priser på leiligheter er ofte høyere enn det man får for sin bolig som vanskeligjør flytting.

De fleste boligene i Nordkapp er småhus eller, med andre ord, eneboliger, tomannsboliger eller rekke-/kjedehus, se Figur 5-8-8. Til sammen utgjør slike boliger 86 prosent av boligmassen i kommunen, og denne andelen har ikke endret seg nevneverdig de siste 15 årene.

De fleste – om lag 78 prosent – av de som bor i Nordkapp, eier egen bolig. Dette er en litt lavere eierandel enn i hele landet (82 prosent). Følgelig er leierandel høyere i Nordkapp (22 prosent) sammenlignet med hele landet (18 prosent).

Nordkapp kommune er en fiskeri - og reiselivskommune. I tillegg har Kystverket kontor i Honningsvåg, med knappe 40 ansatte. Kommunen har også videregående skole og fagskole, alle disse med behov for boliger.

Landindustrien sysselsetter et stort antall arbeidsinnvandrere. I hovedsak må disse leie i det private markedet med unntak av Gjesvær og Skarsvåg, der industrien har egne boliger. Nordkapp videregående skole har ikke elevhjem som den eneste videregående skolen i fylket. Alle elever og studenter må leie i det private markedet. Skolen melder at det de siste årene har vært en økning i at boligeiere velger å leie ut sine boliger på korttidsleie til turisme eller annet. Her frykter man at med økt helårig turisme og økt generell aktivitet, vil kunne øke denne trenden.

Kommunen har siden 2022 bosatt i overkant av 60 flyktninger. All bosetning gjøres i det private markedet. Per i dag har kommunen/flyktingetjenesten leieavtale med 32 boliger. De som har overtatt leieavtalen selv, er utenom dette tallet.

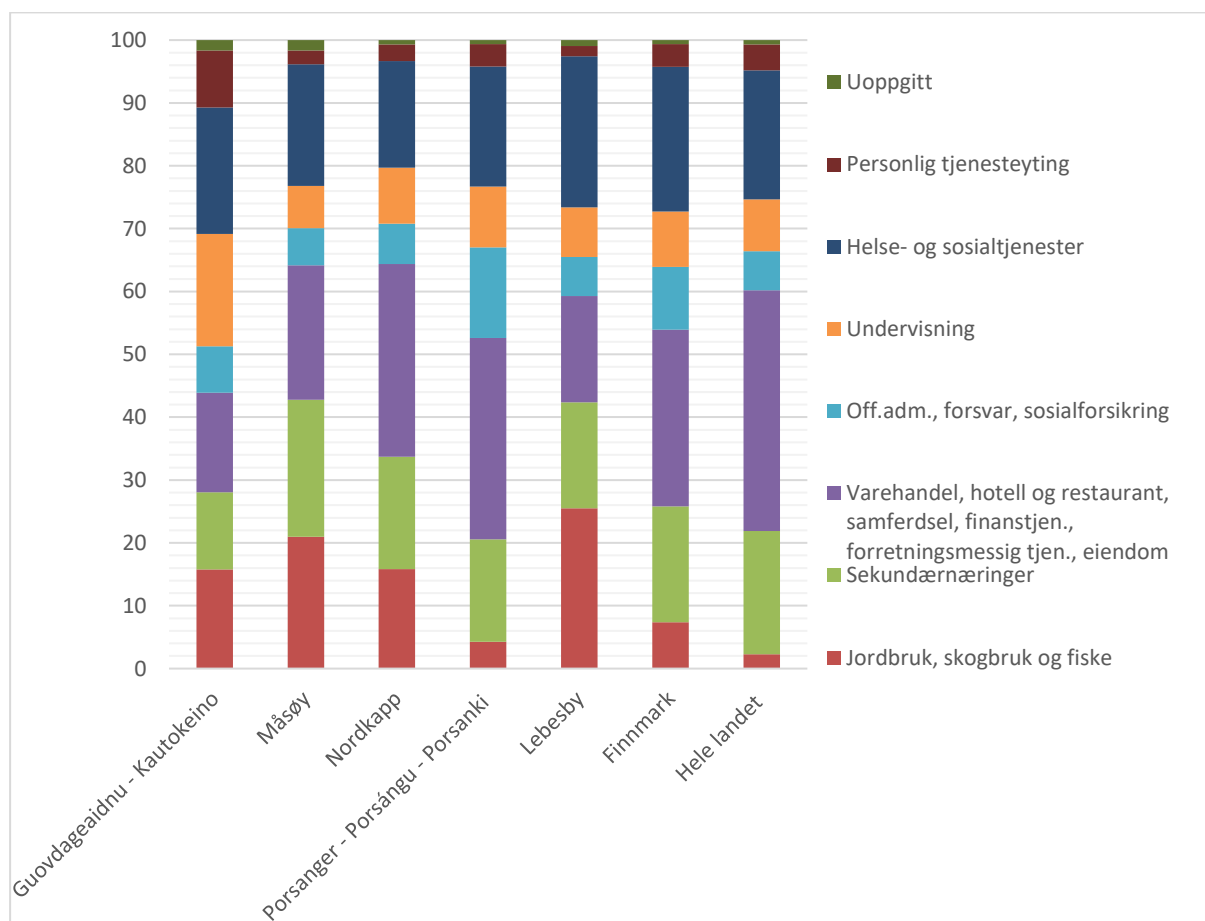
Vanskeligstilte på boligområdet i Nordkapp kommune er personer som i mangel på økonomiske ressurser, fysiske, psykiske og/eller sosiale grunner, ikke har mulighet til å skaffe seg eller opprette en god bolig i et godt boligmiljø, herunder kommer også de nyetablerte flyktingene. Dette stemmer godt overens med beskrivelser fra ulike nasjonale dokumenter.

Dog er en verdig boligsituasjon vanskelig å definere nøyaktig, da det vil være ulikt fra person til person hva som oppleves som verdig for dem. Det skal være en forsvarlig boligstandard både i forhold til sikkerhet, innredning og utvendige fysiske forhold. Kommunen som offentlig instans skal påse at særskilte sårbare grupper ikke nedprioriteres.

5.3. Næringsliv, sysselsetting og arbeidsplasser

Figur 5-9 kartlegger nærings sammensetningen i Nordkapp kommune ved å se på næringsfordelingen av de sysselsatte med arbeidssted i kommunen. Tilsvarende næringsfordeling for nabokommunene, Kautokeino, Finnmark samlet og hele landet vises også i figuren.

Figur 5-9. Sammensetning av de sysselsatte (etter arbeidssted) i Nordkapp, utvalgte andre kommuner i Finnmark, Finnmark samlet og hele landet. 2022

Kilde: SSB statistikkbanktabell 13472: Sysselsatte per 4. kvartal, etter næring (SN2007), statistikkvariabel, år og region

Nordkapp skiller seg fra hele landet ved å ha:

- Høyere andel sysselsatte innen primærnæringene (jordbruk, skogbruk og fiske)
- Litt lavere andel i industrien (sekundærnæringer)
- Litt lavere andel i helse- og sosialtjenester

Forskjellene i nærings sammensetningen i Nordkapp vs. hele Finnmark og hele landet er stort sett små med unntak av de to første kulepunktene.

Fiske og reiseliv er de to viktigste næringene for Nordkapp. Nordkapp kommune har status som en av de viktigste fiskerikommunene i Finnmark og Nordkapp kommune er en sterk, norsk merkevare innenfor reiseliv.³ Andre viktige næringer er havnedrift, petroleum og grønn energi. Reindriftsnæringen bidrar også med næringsmessig mangfold ved at en rekke aktiviteter, både egne og andres, knyttes opp mot driften. Herunder slakte- og videreforedling av reinkjøtt, husflid- og designproduksjon med utgangspunkt i produkter fra rein, reiselivsvirksomhet, koblinger opp mot kunst og kulturmiljø osv.

Kommunen er medlem av Nordkappregionen næringshage, som er et nasjonalt statsstøttet nettverk. Nordkappregionen næringshage tilbyr bedriftsrådgivning, etablererveiledning og kompetanseutvikling for bedrifter i Nordkappregionen.

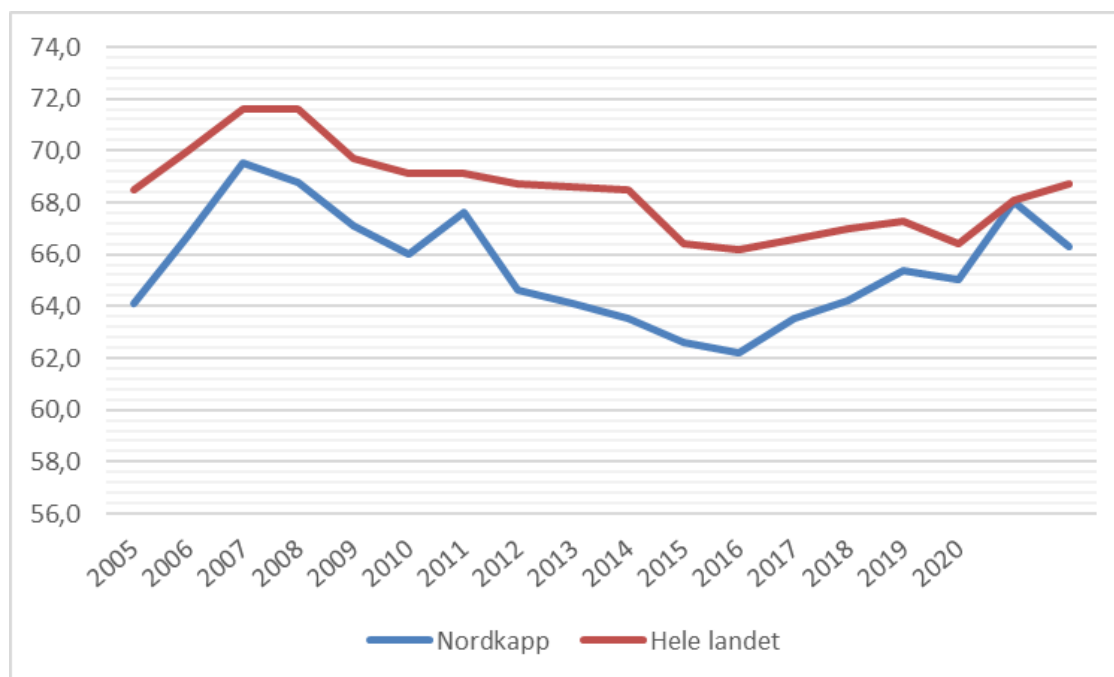
Det finnes om lag 1.450 sysselsatte med arbeidssted i Nordkapp kommune⁴. 91 prosent av disse (om lag 1.300) bor i Nordkapp, og en videre 7 prosent (ca. 100) bor i en annen kommune i Finnmark. Hvis vi ser på de sysselsatte *innbyggerne* i Nordkapp, jobber ca. 87 prosent i egen kommune og en videre 10 prosent (ca. 145) jobber i en annen kommune i Finnmark.

Om lagt 66 prosent av befolkningen i alderen 15-74 i Nordkapp er sysselsatt, se Figur 5-10. Sysselsettingsandelen i Nordkapp er lavere enn i hele landet, med om lag 3 prosentpoeng i 2022. Av figuren kan vi se at sysselsettingsandelen i Nordkapp har ligget godt under sysselsettingsandelen i hele landet i lang tid, med unntak av koronaåret 2021, hvor sysselsettingsandelen i Nordkapp var omtrent lik andelen for hele landet.

Sysselsettingsandelene i både Nordkapp og hele landet gikk sakte ned i perioden fra 2007 til ca. 2014/2015, men nedgangen var noe sterkere i Nordkapp enn i hele landet. I årene fram ca. 2015 til koronapandemien gikk sysselsettingsandelene opp både i Nordkapp og i hele landet, og oppgangen synes å ha vært noe sterkere i Nordkapp sammenlignet med hele landet.

³ Strategiutvikling for fiskerihavner- Nordkappregionen Havn IKS

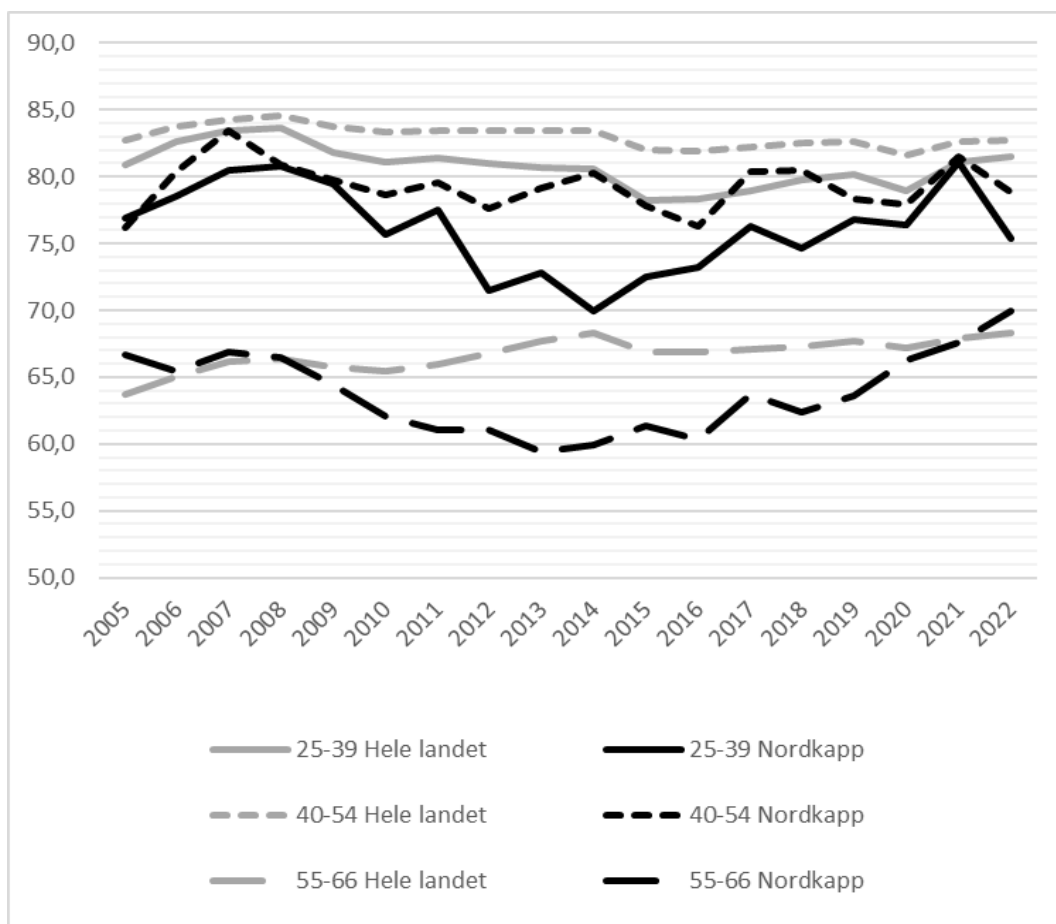
⁴ Kilde for pendlingsstatistikk: Tabell 03321 (Sysselsatte (15-74 år) per 4. kvartal. Pendlingsstrømmer, etter bostedskommune, statistikkvariabel, år og arbeidsstedskommune) i statistikkbanken til SSB.

Figur 5-10. Andel sysselsatte i alderen 15-74 i Nordkapp og hele landet. 2005-2022.

Kilde: SSB Statistikkbanktabell 06445: Andel sysselsatte i befolkningen per 4. kvartal (prosent), etter statistikkvariabel, region, kjønn, alder og år

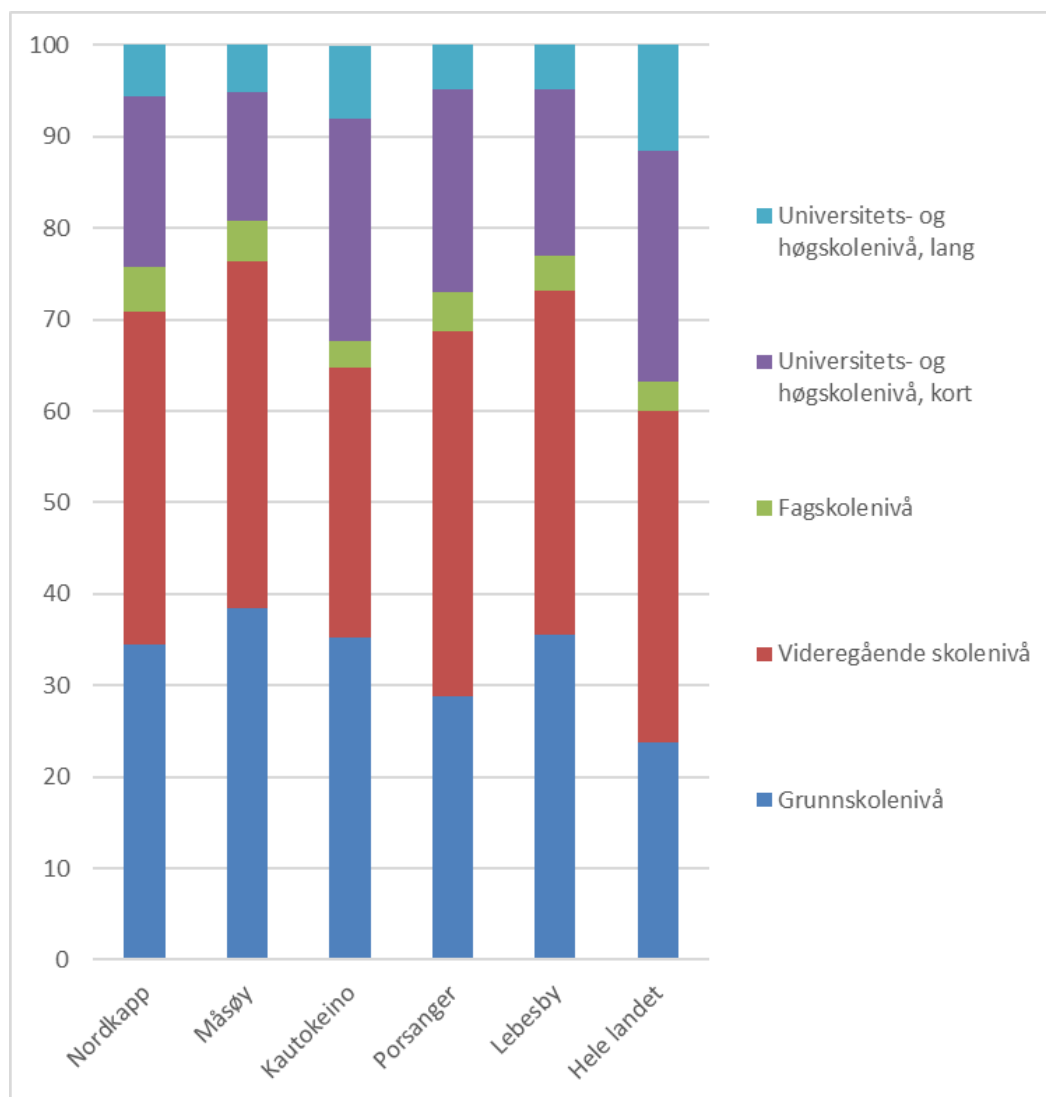
Forskjeller i sysselsettingsandeler for et stort aldersspenn kan henge sammen med forskjeller i alderssammensetning i befolkningen, da både de yngste og de eldste gruppene pleier å ha lavere sysselsettingsandeler enn folk i 30-, 40- og 50-årsalderen. (Stort innslag av folk i aldersgruppene med lavere sysselsettingsandeler vil trekke samlet sysselsettingsandel ned.) Figur 5-11 ser derfor nærmere på utvalgte aldersgrupper for å sjekke om sånt kan være en del av forklaringen for utviklingen og nivået for Nordkapp sammenlignet med hele landet. Av figuren kan vi se at Nordkapp stort sett hadde lavere sysselsettingsandeler for alle de angitte aldersgruppene. Unntakene var enkelte år hvor de eldre (55-66 år) hadde litt høyere sysselsettingsandeler i Nordkapp. Trendene som vises for hele aldersspennet 15-74 år gjenspeiles i hovedtrekk for de utvalgte aldersgruppene, og forskjellig alderssammensetning kan dermed ikke sies å forklare forskjeller i sysselsettingsutviklingen i Nordkapp kontra hele landet.

Figur 5-11. Andel sysselsatte i Nordkapp og hele landet i utvalgte aldersgrupper. 2005-2022.
Kilde: SSB Statistikkbanktabell 06445: Andel sysselsatte i befolkningen per 4. kvartal (prosent), etter statistikkvariabel, region, kjønn, alder og år

5.4. Utdanning og kompetanse

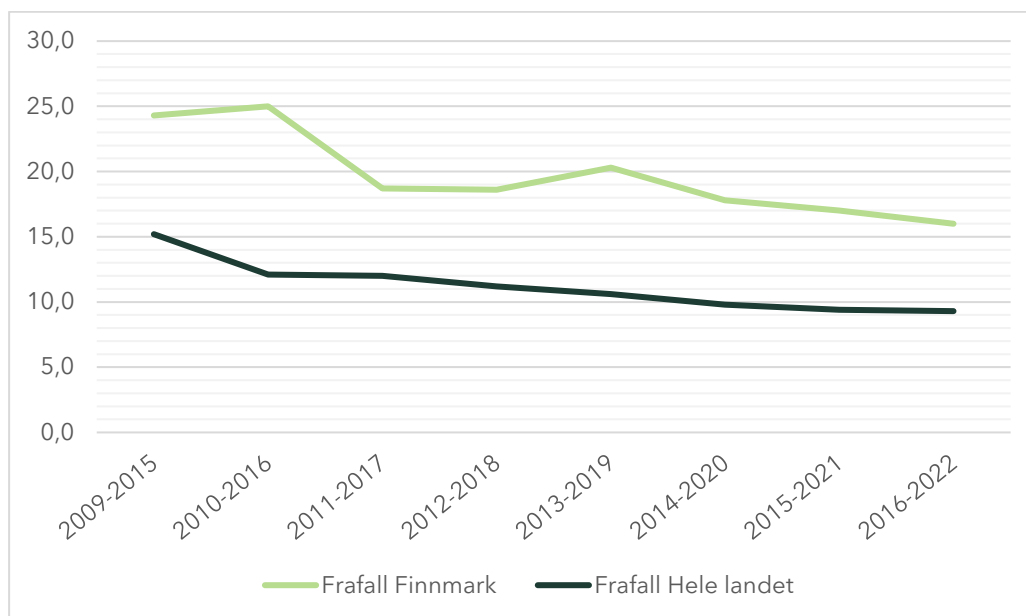
Når det gjelder utdanningsnivå til befolkningen, er det en langt høyere andel innbyggere med kun grunnskole i Nordkapp sammenlignet med hele landet jfr. Figur 5-12. Andel med høyere utdanning er tilsvarende lavere. Andel med videregående utdanning eller fagskoleutdanning er omtrent på samme nivå i Nordkapp som i hele landet. Av figuren kan vi se at kompetansesammensetning i Nordkapp ligner i store trekk på sammensetningen i nabokommunene og Kautokeino, med unntak av det er noe høyere andel med høyere utdanning i Kautokeino.

Figur 5-12. Sammensetningen av høyeste utdanningsnivå i befolkningen i Nordkapp, hele landet og nabokommunene til Nordkapp. 2022
Kilde: SSB Statistikkbanktabell 09429: Personer 16 år og over, etter nivå, statistikkvariabel, år og region

Figuren nedenfor viser frafall fra videregående skole for årskullene som gikk over til VG1 fra 2009 til 2016 i Finnmark og hele landet. (Statistikken rapporteres ikke på kommunenivå.) Frafall defineres ved at i) personene ikke har fullført videregående opplæring i løpet av de 6 årene etter at de kunne ha begynt på VG1 og ii) personene heller ikke er under videregående opplæring. Folk som har fullført en utdanning, men ikke bestått svenneprøve eller fagbrev, defineres ikke som et frafall-tilfelle. Personer som fortsatt er under utdanning på videregående er heller ikke definert som frafall.

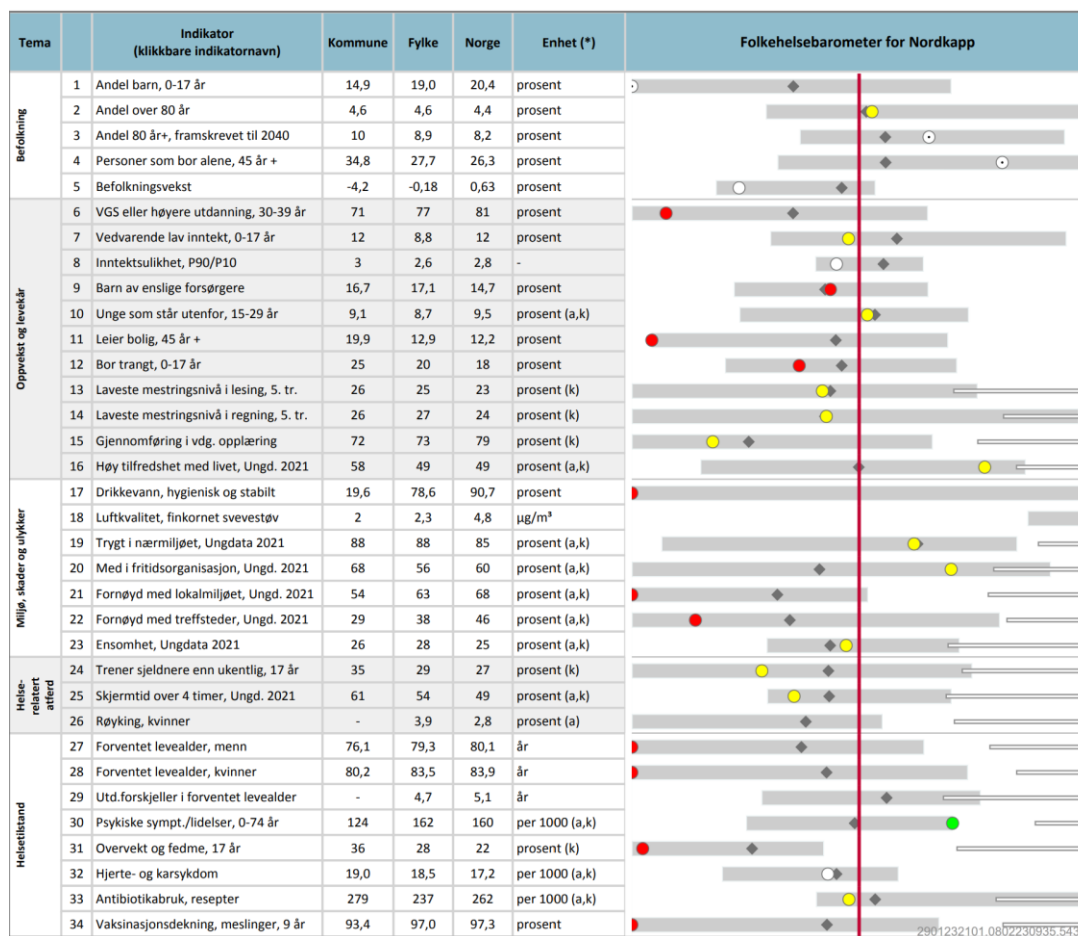
Som figuren viser er frafallsprosenten langt høyere i Finnmark enn i hele landet. Det har vært en nedgang i frafall i Finnmark. Både Finnmark og hele landet viser omtrent samme nedadgående trend.

Figur 5-13. Frafall i videregående skole i Finnmark og hele landet, for årskullene med oppstart fra 2009-2016. Kilde: 12971: Gjennomføring i videregående opplæring, etter todelt utdanningsprogram, region, fullføringsgrad, statistikkvariabel og intervall (år)

5.5. Folkehelse

Forskrift om oversikt over folkehelsen legger føringer for folkehelseoversikten i kommunen. Forskriften er hjemlet i Folkehelseloven og Smittevernloven. Ifølge forskriften plikter kommunen å ha en løpende oversikt over folkehelsen, og det skal utarbeides et oversiktsdokument hvert fjerde år. I praksis løses dette ved at mange kommuner utarbeider en folkehelseoversikt som revideres hvert år. Folkehelseoversikten til Nordkapp kommune er under arbeid.

Figur 5-14 Folkehelsebarometeret for Nordkapp, 2023. Kilde: FHI

Folkehelsebarometeret viser at Nordkapp kommune kommer dårlig ut på noen indikatorer i forhold til landsgjennomsnittet og Finnmark. Samtidig viser data fra ungdomsundersøkelsen at andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de har høy tilfredshet med livet ikke er forskjellig fra landsnivået, og betydelig høyere enn gjennomsnittet for Finnmark. Andelen med psykiske symptomer/lidelser er også lavere enn ellers i Finnmark.

Ut fra folkehelse- og oppvekstprofilen framheves det for Nordkapp at:

- I aldersgruppen 45 år og eldre er andelen som bor alene høyere enn i landet som helhet.
- Andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet. Vedvarende lav husholdningsinntekt vil si at den gjennomsnittlige inntekten i en treårsperiode er under 60 prosent av median husholdningsinntekt i Norge.
- Andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de har høy tilfredshet med livet, er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået. Andelen inkluderer de som svarer 8 eller

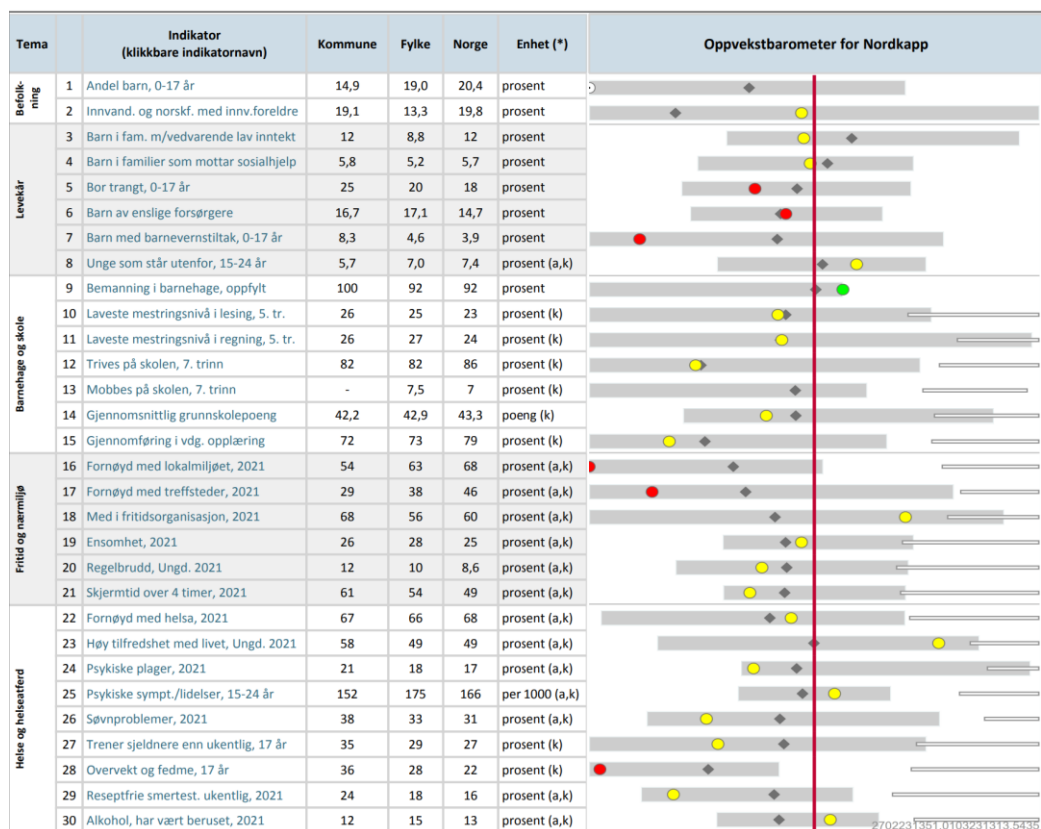
høyere på en skala fra 0-10 der 0 er det verst mulige livet de kan tenke seg og 10 det best mulige. Tallene er hentet fra Ungdata-undersøkelsen.

- Andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de er svært eller litt fornøyde med lokalmiljøet, er lavere enn landsnivået. Tallene er hentet fra Ungdata-undersøkelsen.
- Andelen 17-åringere som oppgir at de trener sjeldnere enn ukentlig er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået, vurdert etter resultater fra nettbasert sesjon 1 for gutter og jenter.
- Det er utilstrekkelig tallgrunnlag for å vise statistikk på sosiale helseforskjeller i kommunen, målt som forskjell i forventet levealder mellom utdanningsgrupper.

Oppvekst- og levekårsforhold

Oppvekstprofilen viser noen av kommunens styrker og utfordringer. Indikatorene som er valgt er valgt med tanke på å fremme barn og unges oppvekstmiljø, og må tolkes i lys av lokale forhold, men kan benyttes i planarbeidet knyttet til tema for barn og unge.

Oppvekstprofilen for 2023 har fokus på barn og unges vei gjennom pandemien, og om pandemien har fått følger. I tillegg til oppvekstprofilen er barn og unge omtalt under kapittel

Figur 5-15 Oppvekstbarometeret for Nordkapp, 2023. Kilde: FHI

Oppvekstbarometeret for Nordkapp viser at kommunen kommer relativt dårlig ut på noen indikatorer som for eksempel barn med barnevernstiltak, hvor fornøyd en er med treffsteder/lokalmiljøet, overvekt og fedme og trangboddhet, disse indikatorene er signifikant forskjellig fra både fylket og landet som helhet. Kommunen kommer imidlertid bra ut på bemanning i barnehage, unge som står utenfor, høy tilfredshet med livet og psykiske symptomer og lidelser.

Ut fra Oppvekstprofilen for Nordkapp fremheves det at:

- Andelen barn som bor i husholdninger med vedvarende lav inntekt, er ikke signifikant forskjellig fra landet som helhet.
- Andelen familier som har mottatt sosialhjelp minst en gang i løpet av året er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået.
- Andelen ungdomsskoleelever som oppgir at de er svært eller litt fornøyde med lokalmiljøet er lavere enn landsnivået
- Andelen som oppgir at de har høy tilfredshet med livet er ikke signifikant forskjellig fra landsnivået.

5.6. Arealbruk

Kommuneplanens arealdel

Gjeldende kommuneplanens arealdel for Nordkapp er fra 2016 og gjelder frem til ny plan er vedtatt. I 2021 varslet administrasjonen oppstart av en revisjon av arealdelen.

Hovedformålet med revisjonen var å:

- oppdatere kart og bestemmelser i tråd med erfaringer som er gjort med gjeldende arealdel og gjeldende regelverk.
- legge til rette for videreutvikling av oppdrettsnæringen i kommunen gjennom nye oppdrettslokaliteter.

Planforslaget ble lagt ut til høring og offentlig ettersyn i november 2022 med høringsfrist i slutten av januar 2023.

Det er kommet flere innsigelser og til planforslaget, både fra regionale og statlige myndigheter og Porsanger kommune. Hovedformålet med revisjonen er å få etablert noen nye lokaliteter for oppdrettsnæringen samt justere noen av de oppdrettslokaliteter som er avsatt fra før. Administrasjonen har lagt frem en sak for planutvalget der det anbefales at administrasjonen gis i oppgave å gå i dialog med aktuelle instanser med mål å komme frem til løsninger og eventuelle kompromisser på innsigelsene.

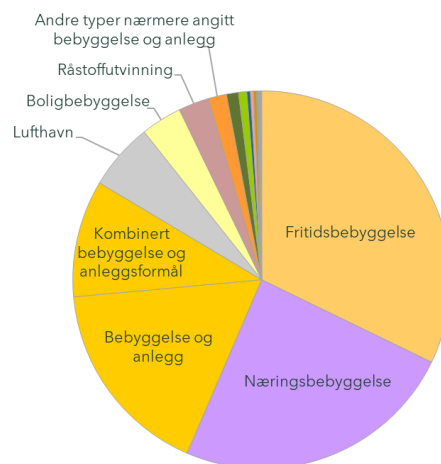

Arealregnskap gjeldende kommuneplan

I de nasjonale forventningene til den kommunale planleggingen pekes det på at kommunene bør utarbeide arealregnskap over eksisterende og planlagt arealbruk blant annet for å ta stilling til om planlagte arealer skal tas ut. Nordkapp har foreløpig ikke utarbeidet arealregnskap etter den nye veilederen fra departementet (KDD). Det vektlegges også at kommunene bør utvikle arealstrategier i samfunnsdelen. Nordkapp kommune er i gang med rullering av arealdelen og arealregnskapet kan bidra til diskusjon inn i dette arbeidet. Arealstrategiene i samfunnsdelen skal legges til grunn for en eventuell ny revisjon av arealdelen.

I figuren nedenfor vises hvilke arealer som er avsatt til ulike typer utbyggingsformål i gjeldende arealdel og gjeldende områdeplan for Honningsvåg. Oversikten viser at store

	km ²	Dekar
Fritidsbebyggelse	4,99	4 994
Næringsbebyggelse	3,76	3 764
Bebyggelse og anlegg	2,65	2 650
Kombinert bebyggelse og anleggsformål	1,55	1 554
Lufthavn	0,89	891
Boligbebyggelse	0,54	545
Råstoffutvinning	0,40	404
Andre typer nærmere angitt bebyggelse og anlegg	0,24	245
Veg	0,16	159
Idrettsanlegg	0,11	109
Parkering	0,05	47
Offentlig eller privat tjenesteyting	0,04	41
Sentrumsformål	0,04	40
Fritids- og turistformål	0,02	23
Grav og urnelund	0,01	13
Kombinerte formål for samferdselsanlegg og/eller teknisk infrastrukturtras	0,01	13
Molo	0,01	7
Havn	0,01	6
Uteoppholdsareal	0,01	5
Totalsum	15,51	15 510

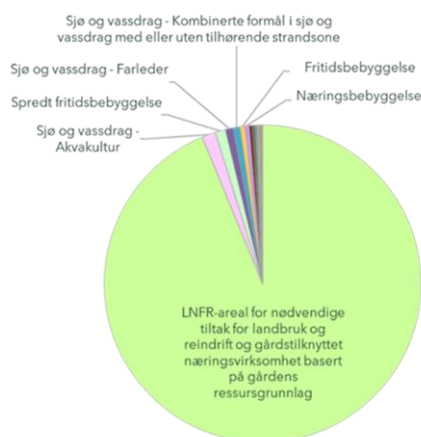

Figur 5-16 Areal avsatt til utbyggingsformål i gjeldende arealdel og områdeplan for Honningsvåg, bearbeidet Asplan Viak

dele av arealene er avsatt til fritidsbebyggelse, næringsbebyggelse og bebyggelse og anlegg. Bebyggelse og anlegg er i hovedsak benyttet i områdeplan for Honningsvåg sentrum der det er tillatt med både tjenesteyting, næring, bolig, forretning og kontor.

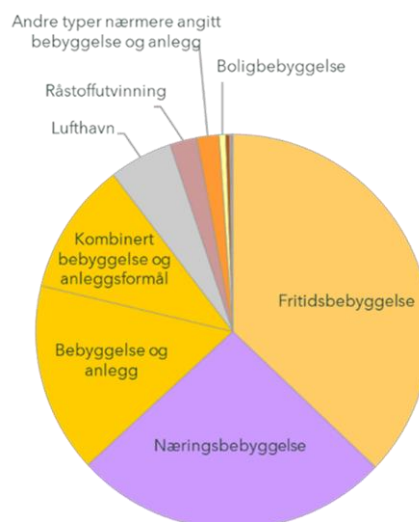
Nordkapp kommune forvalter også store LNFR- områder som ikke er avsatt til byggeformål. Fjellterrenget utgjør en betydelig andel av det totale geografiske området, og som følge av dette er det begrensede muligheter for å avsette større områder til byggeformål. Andelen som er satt av til LNFR områder i kommuneplanen er vist med grønt i figuren til høyre.

Figur 5-17 Andelen LNFR- områder i gjeldende arealdel, bearbeidet Asplan Viak

Av utbyggingsformål avsatt i kommuneplanens arealdel og områdeplan for Honningsvåg, er det areal som ikke er utbygget i dag. Antall daa for utbyggingsformålene er vist under. Av utbyggingsformål er det minst arealreserve for bolig, til gjengjeld er det større arealreserve innenfor kombinert formål, der det også er tillatt med boligbygging.

	km ²	Dekar
Fritidsbebyggelse	4,82	4 815
Næringsbebyggelse	3,38	3 385
Bebyggelse og anlegg	2,02	2 022
Kombinert bebyggelse og anleggsformål	1,41	1 414
Lufthavn	0,68	679
Råstoffutvinning	0,29	287
Andre typer nærmere angitt bebyggelse og anlegg	0,24	239
Boligbebyggelse	0,07	67
Parkering	0,04	39
Fritids- og turistformål	0,01	12
Offentlig eller privat tjenesteyting	0,01	12
Veg	0,01	9
Uteoppholdsareal	0,00	2
Havn	0,00	0
Sentrumsformål	0,00	0
Totalsum	12,98	12 984

Figur 5-18 Antall daa utbyggingsformål som er avsatt i KPA og områdeplan for Honningsvåg som ikke er utbygget, bearbeidet av Asplan Viak.

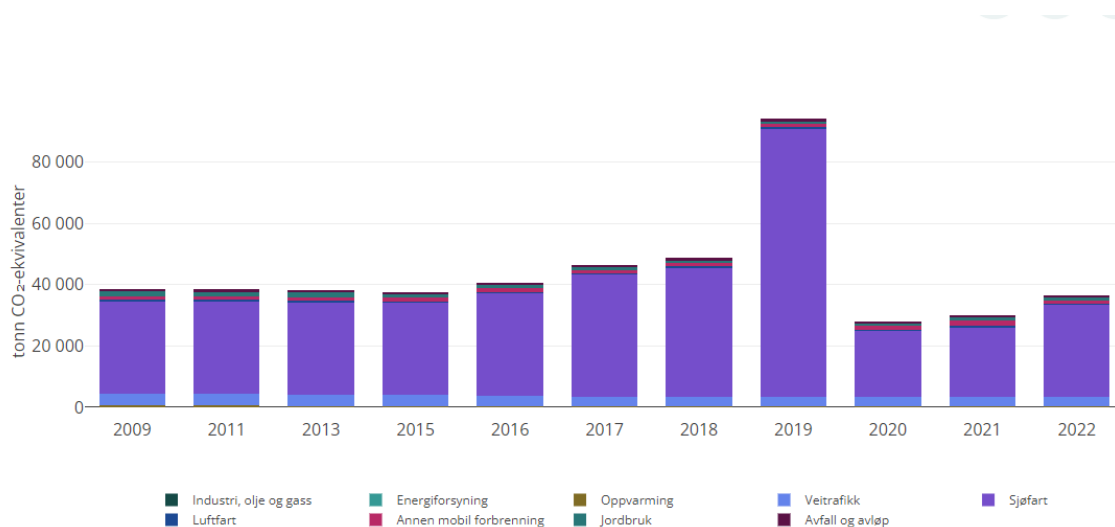
5.7. Klima, natur og miljø

Klima

Det er store forskjeller i klima mellom ulike deler av Finnmark. Kystområdene har forholdsvis milde vintre, men kjølige somre. På Finnmarksvidda er det typisk innlandsklima; med høye temperaturer om sommeren og lave temperaturer vinterstid. Både laveste (-51 °C), og høyeste (+34 °C) temperatur målt på Finnmarksvidda er blant de laveste og høyeste i hele landet. Gjennomsnittlig årstemperatur for fylket som helhet er beregnet å øke med cirka 5,5 °C. Årsnedbøren i Finnmark er beregnet å øke med i underkant av 20 % frem til slutten av århundret. Dette kan gi effekter både knyttet til skred, overvann, hydrologi, havnivå, stormflo og bølgepåvirkning.

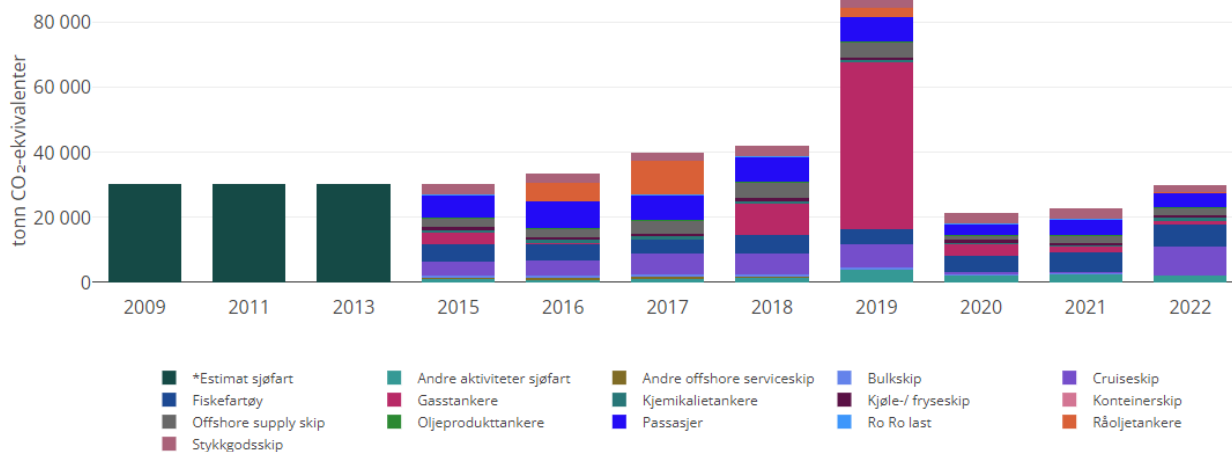
Utslipp

Tall fra miljødirektoratet viser at Nordkapp slapp ut 36 551 tonn CO₂ ekvivalenter i 2022, noe som er en økning på 21,8 % siste år. Av totalen utgjorde sjøfart den største andelen med 30 123 tonn CO₂ ekvivalenter. Figuren under viser utslipp av klimagasser fordelt mellom ni sektorer, og utslippene er i hovedsak jevnt fordelt på de 8 andre sektorene ut over sjøfart.

Figur 5-19 Sektorfordelte utslipp per år. Kilde: miljødirektoratet

Figuren under viser utslipp fra sjøfart fordelt på virksomhet. Fra 2015- 2022 har cruiseskip stått for de største utslippene, med unntak av 2018 og 2019 da gasstankere stod for de største utslippene. I 2020 og 2021 gikk utslippene ned grunnet Covid- 19 og lite cruisetrafikk. I 2022 slapp cruisetrafikken ut 8752 tonn CO₂ ekvivalenter, mens utslippene fra fiskefartøy var nest størst med 6832 tonn CO₂ ekvivalenter.

Figur 5-20 Utslipp fra sjøfart fordelt på virksomhet. Kilde: Miljødirektoratet

Natur

Nordkapp er kjent for sin dramatiske natur og unike geografiske beliggenhet. Nordkapp er hjemmet til noen av Norges største fuglefjell. Her finner vi hundretusener av lunde, lomvi, havsule, skarv og andre arter som hekker langs de bratte klippene. Nordkapp byr på et frossent landskap med steile fjellklipper som stuper mot ishavet. Til tross for det kalde klimaet har Nordkapp en alpin vegetasjon. Dette skyldes Golfstrømmen, som gir isfrie havner og rike fiskerier om vinteren. Selv om det er et godt kunnskapsgrunnlag for enkelte områder i Nordkapp kommune, så er det meste av kommunens areal mangelfullt kartlagt for naturverdier. Nordkapp kommune har totalt fire områder vernet etter natrmangfoldloven. Dette er for det meste naturreservater der formålet med vern er å bevare områder viktige for fugl. Gjeldende metodikk for kartlegging av naturtyper er Miljødirektoratets instruks for kartlegging av naturtyper (2024). Ifølge Naturbase har det ikke vært foretatt noen slike kartlegginger i kommunen. Med unntak av fugl, så er det meste av kommunen mangelfullt kartlagt for naturverdier.

Reindrift

De to distriktene som driver reindrift i Nordkapp kommune er reinbeitedistrikt 16 – Káraşjoga oarjjabealli/Karasjok vestre og distrikt 14 – Spierttanjárga. De har sine vår-, sommer- og delvis høstbeiter innenfor kommunen. Retningslinjer for den langsiktige arealbruken og for næringsutviklingen i kommunen kan fungere både som et verktøy for konflikthåndtering, og til å utvikle reindriften som næringsutøver i kommunen. Ulike inngrep i distriktet og sommersiidaene de siste 20 årene har ført til en vesentlig forringelse av beiteområdene og flytte- og trekkleiene i distriktet og sommersiidaene. Dette gjelder i

hovedsak hyttebygging, kraftlinjer, tunneller og veiutbygginger. Distriktet og sommersidaene opplever det som utfordrende at kommunene behandler de fleste arealsakene én for én, uten å ta hensyn til de samlede konsekvensene for reindriften og uten å ha en helhetlig plan for reindriften⁵. Dette er særlig viktige temaer knyttet til arealstrategier og arbeidet med kommuneplanens arealdel.

Reiseliv og natur

Et bærekraftig reiseliv fokuserer ikke bare på fordelene for de reisende, men også reiselivets innvirkning for mennesker på stedene som besøkes, og for verdiene i natur, kultur og lokalsamfunn.

Nordkapp-platået med Nordkapphallen fungerer som en klar hovedattraksjon for Nordkapp, da særlig for den veletablerte volumturismen. Det har lenge vært diskusjoner om rettigheter til utnyttelse av og investering i de naturressursene denne hovedattraksjonen er bygd på. Verdiskapingen som skal skje innen reiselivet de nærmeste årene må skje på en bærekraftig måte, slik at miljøhensyn ivaretas og naturen og kulturen på Nordkapp fortsatt kan brukes som konkurransefortrinn⁶. Visit Nordkapp og Mimir AS har utarbeidet en masterplan Nordkapp mot 2025 som beskriver hvordan Nordkapp bør jobbe for å få på plass en fremtidsrettet organisering av fellesgodene som ivaretar både forvaltning og utvikling av reisemålet. Arbeidet med ny områdeplan for Nordkapp-platået vil også kunne bidra til en god forvaltning av naturen.

⁵ *Distriktsplan RBD16 Karasjok vest*

⁶ Masterplan Nordkapp mot 2025: Visit Nordkapp AS og Mimir AS

6. Kommunens tjenesteyting, beredskap og økonomi

6.1. Helse, rehabilitering og omsorg

Spesialisthelsetjenester

Nordkapp kommune er en typisk kyst-Finnmark kommune med kortere forventet levetid enn landet som helhet, med en økende eldre befolkning og hvor sykdomsbildet i befolkningen endrer seg. Flere lever med kroniske, sammensatte og kompliserte lidelser som i større grad følges opp i kommunen. Nordkapp opplever som flere andre kommuner en overføring av stadig nye oppgaver fra spesialisthelsetjenesten. På grunn av avstand og klimatiske forhold har befolkningen i Nordkapp generelt mindre tilgang til spesialisthelsetjenester. Dette gjelder spesielt ved akuttmedisinske tilstander og i helsetjenester til skrøpelige eldre. Tilbudet blir redusert fordi skrøpelige pasienter vegrer seg for belastningen ved å reise minimum 180 km til sykehus, men vi ser også at legespesialister avslutter oppfølgingen uforholdsmessig tidlig fordi man mener belastningene ved reisene blir for store. Fremover er det forventet at sentralisering av spesialisthelsetjenesten vil forsterke ulikheter i tilbudet for befolkningen.

Rekruttering

Med økt andel eldre i befolkningen, økende antall pleietrengende med komplekse sykdomsbilder og færre yrkesaktive vil sektoren møte stadig større utfordringer. Rekruttering av helsepersonell er, og vil være krevende. Særlig stillinger som sykepleiere, vernepleie og helsefagarbeidere. Legetjenesten har vært stabil over mange år, men i løpet av de neste årene vil flere leger gå av med pensjon. Slik fastlegesituasjonen er i dag kan det forventes at det blir krevende å rekruttere til stillingene. Med bakgrunn i mangel på helsepersonell vil det være nødvendig å se på oppgave- og kompetansefordelingen. Tjenestene må sees mer på tvers slik at fagkompetansen benyttes der den trengs mest. Dette vil, med de rette rammebetingelsene, kunne skape større fagmiljøer slik at fagkompetansen kommer flest mulig til gode. Helsetjenestens lokaliteter i Nordkapp er gamle og preget av manglende vedlikehold. Det bidrar til manglende rekruttering av helsepersonell og vanskeliggjør rasjonell drift.

Helse og omsorgstjenester

Helse, rehabilitering og omsorgssektoren (HRO-sektoren) har de siste 10 årene vært igjennom flere analyser/kartlegginger og omstillingsprosjekter og det har vært arbeidet med å utvikle og gjennomføre en tjenesteprofil som skal sikre en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste i årene fremover. Sektoren har jobbet med å dreie ressursbruken fra institusjonsdrift til mer hjemmebaserte tjenester. Tjenesten har innarbeidet ny

omsorgsprofil, men pga. uegnet bygningsmasse samt mangel på heldøgnsomsorgsplasser er det utfordrende sett i lys av de økte behovene fremover.

Kommunen drifter helse- og omsorgstjenester i seks ulike og til dels uhensiktsmessige bygg. Flere av byggene (foruten Vågenstua) er ikke tilpasset dagens tjenester og behov. Byggenes dårlige funksjonalitet aggregerer store driftsutgifter når det gjelder bemanning/tjenester, og bygningsmessig drift og vedlikeholdsetterslep. Byggene er ikke tilpasset dagens brukergrupper eller krav til slike bygg. Arbeidsmiljømessig er ikke byggene utformet i forhold til krav om arbeidsmiljø i helseinstitusjoner. Det vil mest sannsynlige være mer kostnadskrevende å benytte en bygning som er 30 år, sammenlignet med en ny bygning. Dette antas at det skjer i Nordkapp.

Arbeidet med å bygge boliger tilpasset mennesker med funksjonsnedsettelse er godt i gang. De nye boligene vil gi et botilbud til en gruppe som ikke har tilpasset boliger i dag.

Når det gjelder personer med store behov innenfor ROP lidelser har det i alle år vært vanskelig å få til et hensiktsmessig samarbeid med spesialisthelsetjenesten. Det er en utfordring både knyttet til bo situasjoner og arbeidsforhold/miljøet for ansatte. Det er et stort behov for ettervern/ nye boliger for de som kommer fra behandling. Samtidig er det behov for bolig for de som trenger bemanning 24/7.

Fremtidens helsetjenester

Velferdsteknologi er et nasjonalt satsningsområde, og kan være et godt hjelpemiddel for utfordringene tjenesten beskriver. Nordkapp kommune har i liten grad implementert velferdsteknologi. Fremover vil det være viktig med dedikerte ressurser som ser på mulighet og behov for velferdsteknologi i Nordkapp. Nasjonalt, og i store deler av Finnmark er det gjort et godt stykke arbeid som kan brukes som eksempel for valg og implementering av ny teknologi.

Fremtidens tjenester i Nordkapp må utformes og organiseres på en slik måte at støtter opp under, og løser ut ressurser som ligger i innbyggerne selv. Målet med morgendagens omsorgsprofil vil være at innbyggerne skal bo lengst mulig hjemme eller i tilrettelagte omsorgsboliger med og uten heldøgns tjenester. De som fyller krav i henhold til lokal forskrift om sykehjem, skal få plass i institusjon. For å møte fremtidens tjenester vil det være viktig å utvikle og beholde fagkompetanse av høy kvalitet. Dette fordrer at fagmiljøene samles i større grad enn i dag. Større fagmiljø vil gi en bedre utnyttelse av kompetanse og bidra til mer interessant arbeid. Det vil også gi et mer robust grunnlag ved fravær, uforutsette hendelser eller ledige stillinger.

6.2. Oppvekst, velferd og kultur

Oppvekst

Ved handlinger og i avgjørelser som gjelder barn og unge, skal det som er det beste for barnet vurderes særskilt og være et grunnleggende hensyn. Kommunens beslutninger og prioriteringer av kommunale tilbud og tjenester har stor betydning for innbyggerne. Arbeidet i utdanningssektoren, fra barnehage til videregående skole, er derfor viktig. Elevundersøkelsen, lærerundersøkelsen og foreldreundersøkelsen gjennomføres årlig. Elevundersøkelsen gir elevene mulighet til å si sin mening om forhold som er viktige for å lære og trives på skolen.

Ungdata er en annen type undersøkelse som vi gjennomfører med jevne mellomrom i kommunen. Den ble gjennomført i 2018 og 2021, og skal gjennomføres igjen vår 2024.

I Ungdataundersøkelsen for Nordkapp 2021 for Ungdomstrinnet sier 84 % av jentene og 82% av guttene at de trives på skolen, 15% av guttene sier at de gruer seg ofte til å gå på skolen, mens for jentene er andelen 24%. På spørsmålet om «du er fornøyd med skolen du går på?» sier 16% at de er svært fornøyd i Nordkapp, mot 30% nasjonalt. Av de som svarer at de er svært misfornøyd gjelder dette 17% i Nordkapp, mot 9 % nasjonalt. Trenden viser at i 2014 var 66% av elevene på ungdomstrinnet fornøyd med skolen de går på, i 2018 var andelen 40%, og i 2021 54 %. Tallene har derfor vært varierende, men har en økende tendens.

I Ungdataundersøkelsen for Nordkapp 2021 for videregående skole sier 64 % av guttene og 65 % av jentene at de er fornøyd med skolen de går på. På spørsmålet om hvordan de har det på skolen sier 89 % av guttene at de trives på skolen, mens for jentene er dette 79%. Av de som svarer at de gruer seg til å gå på skolen, gjelder dette 13% av guttene og 41% av jentene.

Ungdata 2018 ble fulgt opp gjennom møter med elever, foreldre og de som jobber med barn og unge. Det er planlagt en lignende gjennomgang etter neste undersøkelse for å analysere hva barn og unge ser på som utfordringer med sin oppvekst i Nordkapp kommune, og hva de mener er bra.

Kommunen har også egen barnehagemyndighet, som skal påse at barnehagene drives i henhold til gjeldende lover og regelverk.

Skole og barnehage skal ha et trygt og godt miljø som skal være preget av trivsel, læring og mestring. I Nordkapp kommune har dessverre også elever som melder at de ikke har det trygt og godt, dette er noe skolen tar meget alvorlig. Befolkningsutviklingen viser at det blir færre barn og unge, men det sees en utvikling der et økende antall barn, unge og familier har et behov for tverrfaglig samhandling internt og tverrsektorielt.

Helsesykepleiertjenesten opplever manglende tiltak for å ivareta dette behovet. Arbeidet med en plan for forebyggende arbeid må iverksettes for å sikre samordning av tilbud for barn, unge og deres familier.

De har i flere år jobbet med relasjonsbygging og klasseledelse, i tillegg til det faglige. Skolen har også over år jobbet med kompetanseutvikling internt og deltatt i nasjonalt kompetanseløft for å gi elevene et enda bedre læringsmiljø. Dette har økt bevisstheten på at vi må se hele barnet, og at det er helt nødvendig med tverrfaglig samarbeid for å finne de beste løsningene.

Skolen og skolefritidsordningen (SFO) drives i dag med stor grad av voksentetthet, det skulle gjøre de i god stand til å oppfylle disse kravene. Nordkapp kommune har 3 kommunale barnehager, og pr. 15. desember 2022 gikk det 96 barn i barnehage i Nordkapp, som betyr at 94,1% av alle barna mellom 1-5 år går i barnehage. Nordkapp kommune har hatt en økning av antall barnehagelærere fra 2020 til 2022. I 2020 utgjorde barnehagelærere 25,6% av bemanningen, mens det pr. 15. desember 2022 var 33,3%, som også er langt under gjennomsnittet for landet (41,6%). En nasjonal målsetning er at det innen 2030 skal være 60% pedagoger av totalbemanningen i barnehagene. Barnehagene sliter med mye fravær, og å få kvalifiserte barnehagelærere, men de er godt rustet til å ivareta barns behov for et trygt og godt barnehagemiljø. Rekruttering og bemanning i barnehagene er viktig for kommunen fremover.

Det er 4,4 stillinger i barneverntjenesten. Leder har barnevernfaglig kompetanse. Tjenesten har deltatt i Bufdir's veiledningsteam 2020 - 2022. Tjenesten rapporterer for andre halvår 2022 til grønt på arbeidet med meldinger, undersøkelser, oppfølging av hjelpetiltak og oppfølging av barn i fosterhjem. Tjenesten er i ferd med å gå inn i nytt 4 kommuners-samarbeid fra 1. august 2023 (Gamvik, Lebesby, Porsanger og Nordkapp). Porsanger er vertskommune.

Voksenopplæringa i Nordkapp ligger under OVK. Selv om de ikke har ansvar for opplæring av barn og unge, så er de viktig i det store bildet. Barna er avhengig av at de voksne trives og har det bra. Det kan voksenopplæringa bidra til gjennom sitt arbeid med å lære innvandrere norsk med samfunnskunnskap, slik at de finne seg til rette i kommunen.

Velferd

NAV Nordkapp består av en statlig og en kommunal del, i tillegg så ligger flyktningetjenesten under NAV i Nordkapp kommune. Dette gir oss en unik mulighet til å jobbe sammen mer effektivt og på tidligere tidspunkt. Vi blir kjent med flyktingene og dere ressurser, og eventuelle behov i forhold til både den statlige arbeidsoppfølgingen, men også den kommunale delen som vil være økonomisk råd og veiledning og økonomisk stønad.

Den kommunale delen av NAV er i bunn og grunn tjenesten for økonomisk sosialhjelp. Her under ligger råd og veiledning, samt hjelp til å skaffe bolig dersom det er behov for det, samt stille depositumsgaranti. Betjent publikumsmottak er en delt oppgave mellom stat og kommune. Flyktningetjenesten er førstelinjen som tar imot flyktninger som skal bosettes i kommunen. De skaffer boliger, veileder og kartlegger flyktningene før og under introprogrammet som gjennomføres på voksenopplæringen og gjennom språkpraksis i ordinære bedrifter.

Kommunen har også i flere år tilbudt friluftsskole til barn og ungdom i Nordkapp, «Aktiv sommer». Dette er et tilbud for de som ønsker å tilbringe deler av sommerferien sin på en spennende og lærerik måte. Her vil får de oppleve natur og kultur gjennom ulike aktiviteter, lek og praktisk læring.

Kultur

Kulturadministrasjonen består av virksomhetsleder i hel stilling. Vedkommende har lederansvar for underliggende virksomhetsområder i kultur - herunder kino/kultursal, bibliotek, kulturskole, basseng og ungdomsklubb. Det utføres generell plan- og saksbehandling samt administreres ulike tilskuddsordninger, blant annet spillemidler. «Kultur er helt nødvendig for et samfunn som vektlegger livskvalitet, bolyst og menneskelig vekst og utvikling.» Nordkapp er en levende og attraktiv kulturkommune som:

- Skaper gode relasjoner mellom innbyggere, frivilligheten og næringslivet.
- Vektlegger og løfter fram frivillig innsats og gir frivilligheten gode rammer og utviklingsvilkår.
- Legger til rette for et større mangfold innen kultur.
- Planlegger for en kulturplan som skal brukes som et overordnet strategidokument.
- Er en «Ja-kommune» til aktiviteter og arrangementer (på tilbudssiden med lokaler/utstyr).
- Har mange festivaler, har derfor opprettet et festivalfond.
- Skal ha søkelys på tilbud til barn og unge.
- Ha som målsetning om at alle skal kunne delta aktivt i kulturlivet.
- Satser på friluftslivets ferdselsårer (turstier, løyper, gapahuker med mer)

Samisk og kvensk kultur og identitet

Det samiske får større og større plass i Nordkappsamfunnet. De har vært og er svært synlige gjennom reindriften, da det har vært sommerbeite på øya i utallige år. Men samisk identitet er mye mer enn reindrift.

Barnehagen og skolen har et stort ansvar for å ivareta den samiske kulturarven og det samiske språket. På skolen at antall elever som ønsker opplæring i samisk øker, noe som viser at det er mange som finner tilbake til sin samiske identitet.

Både rammeplanen for barnehager og i den overordna delen i kunnskapsløftet (skolen) vektlegger viktigheten av vår kulturarv:

«Gjennom opplæringen skal elevene få innsikt i det samiske urfolkets historie, kultur, samfunnsliv og rettigheter. Elevene skal lære om mangfold og variasjon innenfor samisk kultur og samfunnsliv. Fem folkegrupper med århundrelang tilknytning til Norge har status som nasjonale minoriteter i tråd med våre internasjonale forpliktelser: jøder, kvener/norskfinner, skogfinner, rom og romanifolket/tatere. Disse folkegruppene har bidratt til å forme den norske kulturarven, og opplæringen skal gi kunnskap om disse folkegruppene.»

Samisk språk er imidlertid ikke den eneste som skaper identitet til det samiske. Tilhørighet til lokalsamfunnet, slekten og tradisjoner er viktig. Dessuten spiller samiske symboler som klestradisjoner, duodji, joik osv. en viktig rolle for samisk identitet. For mange er også deltakelse i samepolitikken en vei inn i det samiske samfunnet.

Nordavindsfolket har etablert seg i Nordkapp. De er en frivillig kulturorganisasjon med fokus på samisk, kvensk og kyst kultur i Finnmark. De har egne lokaler i sentrum av Honningsvåg. De har ulike arrangementer som for eksempel samisk språkkule, julemesse, i tillegg til ulike aktiviteter for små og store. De er en viktig bidragsyter til økt forståelse og for å utvikle samisk og kvensk identitet. De har også gjort at nordkappsamfunnet er blitt mer bevisst på at vi også har en sjøsamisk arv å ta vare på.

6.3. Næring

Nordkapp kommune er en kommune med et stort mangfold i bransjer når det kommer næringslivet. Tidligere statistikker innenfor dette området viser at kommunen skårer høyt også i nasjonal målestokk. De viktigste næringer er reiseliv, sjømat (havbruk, fiskeri og fiskeindustri), energi og handel.

Fiskeri

Innen fiskeri er Nordkapp en av de største fiskerikommunene i Nord-Norge når det kommer til registrerte fiskerfartøy og antall fiskere. Dette har sammenheng med en unik plassering i forhold til fiskefeltene samt strategisk plassering i forhold til kongekrabbeområdet. Dette har ført til svært gode inntekter for kystfiskerne de siste årene

og god rekruttering til yrket. Tar man med Lebesby kommune (øst for Nordkapp) og Måsøy kommune (vest for Nordkapp) ser man at dette er tyngdepunktet når det gjelder antall fiskere og fiskefartøy innen fiskeri i Finnmark. Nordkapp har etablerte mottaksanlegg i alle fiskeværene. Skarsvåg, Gjesvær, Nordvågen, Repvåg (mottak av krabbe), Kamøyvær samt Honningsvåg. Nordkapp har også et forholdsvis stort innslag av kvinnelige fiskere (32).

Videre erfarer man at fisken trekker nordover som følge av klimaendringene. Resultatet er at fiskeindustribedrifter fra Lofoten/Vesterålen nå etablerer seg i regionen. Eksempler på dette er Havøysund Fisk – tidligere Herman Pettersen, som nå har etablert seg i Havøysund. Eierne av Havøysund Fisk er bl.a. Erling Falch fra Svolvær og Ted Robin Endresen fra Myre. I Nordkapp har Ålesund Fisk etablert seg i Skarsvåg og i Honningsvåg og Kamøyvær har Myre Fiskemottak etablert seg. Dette fører til større mengder fisk blir levert i Nordkapp – men dette gir ikke nødvendigvis større verdiskaping da store deler sendes ferskt ut i markedet.

I løpet av de to siste årene har kvotene på torsk blitt redusert, og for 2024 er også kvotene for kongekrabbe blitt redusert med over 50 %. Dette medfører at den fiskeflåten som dominerer i vår region får mindre å fangste og lavere inntekter. Kvotemeldingen som nylig ble framlagt styrker den kystnære flåten, men kan ikke gjøre noe med biologien i havet. Reduksjonen av kvotene er knyttet til biologien.

Havbruk

Innen havbruk er det Grieg Seafood som er «enerådende» i Nordkapp. Ingen andre oppdrettselskap har fisk i merder i kommunen. Selskapet har rundt 35 ansatte i Nordkapp. I tillegg til ordinære konsesjoner har selskapet en undervisningskonsesjon i samarbeid med Nordkapp Videregående skole, og en visningskonsesjon. I forhold til sistnevnte skal Grieg sette opp et visningsanlegg i Honningsvåg sentrum i 2024.

Nordkapplaks As er et selskap som har fått konsesjon på 10 000 tonn landbasert oppdrett av laks. Denne konsesjonen ønsker de å selge da de ikke har økonomi til å igangsette et så kostbart prosjekt. De har interesserte kjøpere, men så langt har det ikke skjedd noe. Tomten er regulert, men det er ikke startet bygging.

Reiseliv

Nordkapp er definert som en reiselivsavhengig kommune, hvor verdiskapingen og sysselsettingsgraden innenfor næringen er høy og langt over landsgjennomsnittet. Reiselivsnæringen bidrar i stor grad til økt bo-attractivitet for lokalbefolkningen gjennom at man evner å opprettholde et mangfoldig tilbud.

Reisemålet har årlig ca. 280.000 besøkende, og ca. halvparten av disse ankommer med cruise. For 2024 er det innmeldt 182 cruiseanløp og trenden er stigende. Høysesongen er i sommermånedene mai- august, og man opplever noe vekst i høst- og vintersesong.

Reisemålet Nordkapp har en revidert Masterplan (utviklingsstrategi) som går fram mot 2030, og har nylig oppnådd «Merket for bærekraftig reisemål». Det videre bærekraftarbeidet innebærer at destinasjonsledelsen (destinasjonsselskap, kommunen, næringen og andre kjerneaktører) sammen må ta ansvar for å bevege reisemålet i en grønnere retning, sikre høy verdiskaping gjennom hele året, og bygge et livskraftig lokalsamfunn.

Rekruttering

Rekrutteringsutfordringer står sentralt for hele næringslivet i Nordkapp. Dette er ingen særutfordring for vår kommune, og konkurransen om kompetansen er økende, noe som forsterker utfordringsbildet lokalt. Nordkapp er en del av to pågående rekrutteringsprosjekter som bør satses ytterligere på i tiden som kommer, for å sikre et levedyktig næringsliv og Nordkapp som attraktivt bosted i framtiden.

Nordkappregionen Næringshage er etablert i Nordkapp, men jobber i regionen med næringsaktørene i nabokommunene. Det betyr at kommunen har et privat selskap som i samarbeid med det offentlige representerer en innovasjonsstruktur som bidrar til vekst og utvikling. I tillegg etableres det samarbeid mellom kommunene gjennom bygdeveksttalen. Dette kan føre til økt utvikling på tvers av kommunegrensene i de kommende årene.

6.4. Teknisk infrastruktur

Vannforsyning

Nordkapp kommune har mye spredt bebyggelse, og leverer vann til 6 bygder i tillegg til tettstedet Honningsvåg. Det er store avstander og mye infrastruktur som skal ivaretas. Kommunen har 7 vannverk og 9 klassifiserte dammer. Det er stort sett god råvannskvalitet. Kapasiteten er god på vannkildene, men alle vannverkene utenom Honningsvåg mangler reservevannforsyning.

Kommunen har om lag 38 km ledningsnett. En god del av ledningsnettet er fra 50-60 tallet, herunder to kritiske sjøvannsledninger. Det er en god del lekkasjer, og flere ganger per år brudd eller lekkasjer som medfører stopp i vannforsyning i deler av fordelingsnettet. Kommunen har forsøkt å fornye deler av ledningsnettet hvert år, men har ikke alltid klart å holde anbefalt nivå på 1 % fornying. Det ble i 2023 utarbeidet ny hovedplan for VA, der strategien de neste 10 årene er fornying av ledningsnett, utskifting av gamle kummer, etablere flere vannmålere for bedre kontroll på lekkasjer, samt nedklassifisering av noen av dammene. Kapasitet for slokkevann er tilfredsstillende.

Avløpsanlegg

Nordkapp kommune disponerer om lag 38 kilometer avløpsledninger, men mangler rensestasjoner. Avløpsledningene i sentrumsområdene er sammenkoblet og pumpes deretter ut på dypt vann. I fiskeværerne finnes det en del private avløpsledninger som direkte leder ut i sjøen. Det er et langsiktig mål å samle disse til ett utslippspunkt. En betydelig del av avløpsnettets stammer fra 1950- og 1960-tallet og har et presserende behov for oppgradering. Mangelen på separat håndtering av overvann og avløp fører til at avløpsstasjoner ved kraftig regnfall i perioder går over i overløp.

I 2023 ble det utarbeidet en ny hovedplan for vann- og avløpssystemet (VA), der strategien for de kommende 10 årene fokuserer på fornyelse av ledningsnett og utskifting av gamle kummer. Dette initiativet reflekterer kommunens innsats for å oppgradere og modernisere avløpssystemet for å imøtekomme dagens krav til bærekraft og funksjonalitet.

Kommunale veianlegg

Veinettet i Nordkapp kommune strekker seg over omtrent 26,1 kilometer, bestående av både asfalterte og grusveier. Infrastrukturens geografiske spredning over hele kommunen utgjør en utfordring, og det påløper betydelige kostnader for kommunen både ved sommer- og vintervedlikehold av veiene.

Nordkapp kommune erkjenner behovet for oppgradering av veinettet for å bedre tilgjengelighet og sikkerhet. Imidlertid står kommunen overfor økonomiske utfordringer som begrenser umiddelbare rehabiliteringsmuligheter. Den økonomiske situasjonen gjør at prosessen med å forbedre veinettet vil ta tid, og det vil være nødvendig med grundige planleggings- og prioriteringsprosesser for å sikre bærekraftig utvikling.

Denne situasjonsbeskrivelsen understreker nødvendigheten av en langsiktig tilnærming til veinettets forbedring i Nordkapp kommune, med fokus på bærekraft og optimal utnyttelse av tilgjengelige ressurser

Nordkapp havn

Per i dag har Nordkapp havn god kapasitet. 70% av omsetningen til havnen kommer i dag fra cruisenæringen. Utviklingen innenfor fiskeri, reiseliv og havnevirksomhet er i stor grad avhengig av flyforbindelser og tilkomst til Nordkapp-platået.

Europavei 69 fungerer bra inn til Honningsvåg og Skarsvågkrysset, men derfra er kapasiteten mangelfull og veien har lav kvalitet. Veien er også i perioder vinterstengt, noe som legger begrensninger på å utnytte mulighetene for reiselivet hele året. Flyplassen er svært værutsatt og har et begrenset flytilbud. Dette setter også begrensninger på

havnerelatert virksomhet og på sikt kan infrastrukturen sette begrensinger for cruisetrafikk og reiselivet generelt.

Per i dag har Nordkapp havn nok energi til å håndtere cruise og hurtigrute, så lenge en aksepterer utkopling av energi. Dette kan endre seg om blant annet kravene til landstrøm blir iverksatt.

6.5. Kommuneøkonomi

Nordkapp kommune har de siste årene strevd med å nå balanse og levere gode regnskapsresultat. Kommunen har benyttet frie inntekter fra Havbruksfondet for å finansiere drift, som kunne vært satt av som midler til disposisjonsfond og eller næringsutvikling. Kommunens inntekter er noe høyere enn mange sammenlignbare kommuner, noe som skyldes betydelige frie inntekter fra Havbruksfond i enkelte år.

De siste årene har vært preget av innstramminger og usikkerhet knyttet til sentrale rammebetingelser og statlig finansiering av kommunesektoren. Det er forsøkt å kutte ned driften i flere av sektorer uten å ha lykkes. Med dagens driftsmodell, må kommunen benytte disposisjonsfond fra tid til annen for å oppnå balanse i budsjetter og regnskap.

Store investeringer de siste årene og årene som kommer betyr også at lånegjelda øker, noe som gjør kommunens økonomiske handlingsrom mer sårbar for renteøkninger. Dersom kommunen skal unngå å bruke av disposisjonsfondet på sikt, krever det at det i neste økonomiplanperiode søkes å komme i balanse uten å trekke på fondet. Kommunen har store omstillingsbehov.

6.6. Samfunnssikkerhet og helhetlig ROS

Samfunnssikkerhet i kommunen er en svært viktig oppgave som må ivaretas og følges opp. Kommune skal arbeide kontinuerlig med ROS, slik at en vil være rustet for å imøtekomme nye trusselbilder, samt redusere sannsynligheten for at uønskede hendelser skal inntre.

Beredskapen i kommunen bør videreutvikles, slik at en kan ivareta alle innbyggerne og gjestene mot uforutsette situasjoner og uønskede hendelser.

Nordkapp kommune har vedtatt "plan for beredskap og kriseledelse med helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse. Planen er forankret og vedtatt i kommunestyret i juni 2021, og sist revidert oktober 2023. Denne planen skal revideres årlig og rulleres hvert 4. år.

Planen og overordnet ROS- analyse viser at sannsynligheten for risiko er spesielt stor knyttet til forlis av mindre og større fartøy, der Nordkapp havn har en egen plan for å følge dette opp. Det er også stor sannsynlighet for risiko når det gjelder snøskred, steinras, ekstremvær, strømbrydd og masseskadesituasjon.

Videre jobbes det nå med å få på plass en egen beredskapsplan for vann og avløp. Arbeid med ROS-analyser på vannverkene starter opp nå i løpet av første kvartal av 2024, med sikte på vedtak i kommunestyret i løpet av kommende høst.

Kommunen har flere små fiskevær som er ligger slik til at det spesielt vinterstid kan være krevende å ha kontakt mellom kommunesenteret og fiskeværene. Perioder med dårlig vær, da spesielt vinterstid, kan føre til at enkelte av fiskeværene blir isolert. Dette gjør det krevende og vanskelig med tanke på opprettholdelse av god beredskap.

Det er krevende å være oppdatert og ha tilstrekkelig kompetanse til å håndtere et variert og skiftende trusselbilde. Det å ha tilstrekkelig med ressurser og riktig kompetanse vil være svært viktig i det videre arbeidet med samfunnssikkerhet.

7. Videre prosess

Dette dokumentet utgjør planstrategi for Nordkapp 2024-27 og planprogram for samfunnsdelen etter § 10-1, §§ 11-13 og 4-1 i plan- og bygningsloven. Grunnen til at planstrategien og planprogrammet er slått sammen i samsvar med § 10-1 fjerde ledd, er at det skal sikres en effektiv prosess dersom kommunestyret velger å endre den gjeldende samfunnsdelen.

Kommunestyret vil gjennom politiske diskusjoner første kvartal 2024 ta stilling til behov for endringer i den gjeldende samfunnsdelen fra 2014. Det vil også tas stilling til om gjeldende arealdel skal videreføres eller endres.

Dersom kommunestyret ønsker endringer i den gjeldende samfunnsdelen vil det utarbeides et utkast som legges ut til debatt og medvirkning, høring og offentlig ettersyn sommeren 2024. Underveis i prosessen vil det legges til rette for politiske verksted og diskusjoner rundt satsingsområder for kommunestyreperioden og arealstrategier som bindeledd mellom kommuneplanens samfunnsdel og arealdel. I høringsperioden legges det til rette for åpne høringsmøter. Det skal opprettes dialog med reinbeitedistriktene og medvirkning skal også skje gjennom konsultasjon.

Endelig vedtak for ny samfunnsdel vil bli høsten 2024. Satsingsområder som kommer fram gjennom de politiske diskusjonene første halvår 2024 vil bli lagt til grunn for arbeidet med økonomiplan 2025-2028.

Dette opplegget følger anbefalinger fra Kommunesektorens organisasjons «Ny agenda for samfunnsdelen» der et viktig siktemål er å knytte samfunnsdelen bedre til valgperiodene og det nye kommunestyrets politikk. Det skal også bidra til en bedre kobling mellom samfunnsdelen og økonomiplanen i samsvar med bestemmelsene i kommunelovens § 14-4.

Oversikt over vedtatte strategier og temaplaner

I tabellen nedenfor er det gitt en oversikt over vedtatte strategier og temaplaner for samfunn, og planer under arbeid. Behovet for nye planer og utfasing av gamle avklares gjennom rullering av handlings- og økonomiplanen. Oversikt over arealplaner ligger i kommunens planregister.

Gjeldende planer	Vedtak
Areal, klima og miljø	
Kommuneplanens arealdel	13.10.2016
Beredskap	
Plan for beredskap og kriseledelse	29.06.2021
Planer under arbeid	
Areal, klima og miljø	
Kommuneplanens arealdel	Under arbeid
Helse, rehabilitering og omsorg	
Smittevernplan	Under arbeid
Oppvekst, velferd og kultur	
Handlingsplan for et trygt og godt barnehage- og skolemiljø 2021- under arbeid.	Under arbeid
Plan for helsefremmende og forebyggende arbeid for barn og unge- under arbeid	Under arbeid

Kilder

- Kommunefakta, SSB
- Ungdataundersøkelsen for ungdomsskolen, 2021
- Ungdataundersøkelsen for videregående, 2021
- Folkehelseprofilen, 2023
- Oppvekstprofilen, 2023
- Miljødirektoratet
- NOU 2020: 15
- Kommunebildet, 2023
- Masterplan Nordkapp mot 2025: Visit Nordkapp AS og Mimir AS
- Strategiutvikling for fiskerihavner- Nordkappregionen Havn IKS
- Distriktsplan RBD14 Spierttanjárga
- Distriktsplan RBD16 Karasjok vest
- Klimaprofil for Finnmark, 2022

